

**A MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI
KIÁLLÍTÁSAI 2001 ÉS 2004 KÖZÖTT**

– Gyarmati Gabriella –

Prológus

A Munkácsy Mihály Múzeum Képzőművészeti Osztálya munkatársaként tevékenységi köröm jelentős részét teszi ki intézményünk képző- és iparművészeti kiállításainak – változó funkcióban és feladatkörrel történő – lebonyolítása. Dolgozatomban e rendezvények számbavételére, valamint a Közművelődési Osztály által, több ízben külső kérésre megvalósított tárlatok vázlatos áttekintésére vállalkozom, elsősorban a művészettörténeti vonatkozásokra fókuszálva figyelmem. Mivel a múzeum kiállításainak döntő többsége képzőművészeti tárgyú, vizsgálódásaimat szerencsésnek tűnik – pusztán mennyiségi okokra való hivatkozással – a 2001 és 2004 közötti időszakra szűkíteni.

2001

Nagy Judit kárpitművész kiállítása

Nagyterem, 2001. január 12 – március 12.¹

A kiállítást Cebula Anna művészettörténész, a Szombathelyi Képtár textilgyűjteményének vezetője nyitotta meg.

Feladatok: a szervezésben való részvétel, a művek köz- és magángyűjteményekből történő kölcsönzésének lebonyolítása, szállítása

„A magyar textilművészet a 60-as évek végén soha korábban nem tapasztalt fejlődésnek indult. Nagyon ritka jelenség a művészetekben, hogy egy-egy műfaj csak úgy, váratlanul, minden előzmény nélkül áttöri a megszokottság korlátait, megváltoztatja addigi arcát, új feladatokat jelöl ki magának, s formailag tökéletesen megújul.”² A Fitz Péter tanulmánya szerint 1968 és 1993 közötti időszakra eső (és változó orientációkkal, de azóta is folytatódó) textilművészeti fellendülés első évtizedére tehető Nagy Judit (Dömsöd, 1954. január 13.) pályájának indulása. Ekkor ugyanis a lakberendezés egyik (bár nyilvánvalóan jelentős) elemeként vagy reprezentáció céljával alkalmaztak textileket/kárpitokat, utóbbiról, a „kincstári textilről”

¹ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Nagy Judit kiállításának meghívója: MMM KépAd 2009–2001; Nagy Judit. Katalógus. Budapest, é. n.: MMM KépAd 2010–2001.

² FITZ é. n.

Frank János a következőket írja: „Ez a nagymúltú eljárás Magyarországon devalválódott, tudniillik a kárpitszövést lefoglalta a bolsevik-bizantin, »kincstári« művelődési politika; rendelt is bőven az állam szocreál, vagy modernkedő unalmas, semmitmondó gobelineket. A kartonokat többnyire festők készítették, de a kárpitokat többnyire másokkal szövették meg (ez magában még nem volna bűn), ám nem kevesen feléje se néztek az előkészületeknek, munkáik megvalósításának, ha már megkapták a tiszteletdíjat. (...) Mint azoknak az időknek tanúja, elmondom, hogy – tisztelet az oly kevés kivételnek – a gobelin nem volt szalonképes a progresszív művészetben, amikor Nagy Judit elindult a pályán, mégis erre a műfajra tette föl az életét.”³ Nagy Judit önvallomásként is felfogható műve, az 1980-ban készült *Szövés = életmód* című kárpit⁴ magyarázza az új törekvéseket, és az alkotó(k) e műfajhoz való, megváltozott viszonyulását is (az újfajta hozzáálláson természetesen nem csupán azt kell értenünk, hogy a tervező maga szövi meg kárpitjait, hisz már Ferenczy Noémi szintén ekképpen járt el jónéhány évtizeddel korábban).

A fent említett emblemikus mű mellett Nagy Judit bogarait (*Átváltozás, Ebédlőabrosz, Kámeák I-II.*), az Iparművészeti Múzeum tulajdonát képező, 1996-ban készült *Himnusz-kapukat*, kulcsait (*Kulcsok – Kérdések és válaszok I-X., Kulcsmondát*), és a nem kis számban intézményi tulajdonban lévő, sok négyzetméteres kárpitok közül többet is láthatott a közönség a negyvenegy bemutatott terv között. A vállalkozást az Iparművészeti Múzeum mellett a Szombathelyi Képtár támogatta műtárgykölcsönzéssel, a kárpitok egy részét és a terveket a művész bocsátotta rendelkezésünkre.

Ívek. Gnant János, Lonovics László, Slezák Lajos, Széri-Varga Géza és Cs. Tóth János, a Békéstáji Művészeti Társaság tagjainak közös kiállítása

Nagyterem, 2001. március 14 – április 8.⁵

A tárlatot Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

A kiállításhoz kapcsolódó reflexióimat a Bárka című folyóiratban adtam közre, a tárlaton szereplő műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (I.).⁶

³ FRANK é. n. [3].

⁴ A mű a Szombathelyi Képtár tulajdona. Adatai: Szövés = életmód (1980; gyapjú, selyem; 4,5-ös felvetés; 110 x 95 cm).

⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Az Ívek című kiállítás meghívója; Cs. Tóth János (szerk.): Ívek. Katalógus. Békéscsaba, 2001: MMM KépAd 2012–2001.

⁶ GYARMATI 2001b. 73–79.

Molnár Antal festőművész kiállítása

Nagyterem, 2001. május 25 – június 24.⁷

A gyulai születésű, de évtizedek óta Békéscsabán élő Molnár Antal (1941. június 23.) tárlatát szintén Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

Az alkotó, aki pályáját Mokos József szabadiskolájában kezdte, majd a Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán folytatta, több mint három évtizedes pályafutása alatt festményein és grafikáin is kitartóan ragaszkodott a látható valóság megragadásához és visszaadásához.

Molnár Antal kiállítása – miképpen a helybéli alkotók tárlatai általában, például az *Ívek* című rendezvény is – igen népszerű volt. A közönség (bizonyos rétegek) érdeklődését ugyanis nagymértékben meghatározzák a személyes kapcsolatok, az ismeretségek; a közönség köre ilyenkor – a művész személyére szabottan – változik, esetleg kibővül.

Borgó / György Csaba képzőművész kiállítása

Nagyterem, 2001. július 1–29.⁸

A kiállítást Novotny Tihámér művészeti író, a Ferenczy Múzeum és a MűvészetMalom egykori munkatársa nyitotta meg.

Feladatok: kurátori teendők ellátása, a tárlat lebonyolítása, nyomdai munkák figyelemmel kísérése

A festményeket, grafikákat és installációkat készítő, valamint kárpitokat is tervező Borgó (Marosvásárhely, 1950. május 10.) kizárólag grafikákat szánt első békéscsabai bemutatójára, a tőle megszokott aprólékossággal megmunkált, a nézőtől is hasonló, önfeláldozó türelemmel folytatott tanulmányozást elváró lapokat. Szeifert Judit egy, a Szinyei Szalonban rendezett kiállítással kapcsolatos írásában világít rá az eddigi Borgó-életműben felfedhető fő irányokra: „Régebben azt hittem, Borgó vidám képeket fest. Élénk, tüzes színek, játékos figurák, ironikus részletek. (...) De jobban megvizsgálva műveit, elmélyedve a kompozíciókban, az apró részleteket koncentráltabban megfigyelve, rá kellett jönnöm, hogy az életteli, tüzes, vidám színek drámai mondanivalót, a dekoratív megjelenítés mély tartalmakat hordoz, hív életre.

Ez a dualitás, a sokszor ellentmondásos elemek, momentumok alkotják az egységet Borgó festményein. Ilyen a (látszólagos) szimmetria is képein. Ahogy az

⁷ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Molnár Antal kiállításának meghívója: MMM KépAd 2011–2001.

⁸ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Borgó kiállításának meghívója: MMM KépAd 2004–2001; Szilágyi András: Az élet nem langyos palacsinta. Békés Megyei Nap, 2001. július 23. 8; W. A.: Borgó grafikai kiállítása. Békés Megyei Nap, 2001. július 2. 4; W.: Borgó grafikai. Békés Megyei Hírlap, 2001. június 30–július 1. 5; MMM KépAd 2005–2001; The Tulsó PArt group. Katalógus. Miskolc, 1997: MMM KépAd 2006–2001.

emberi test sem két azonos félből áll (a jobb és a bal oldal ugyanis sosem egybevágó, de mégis egymás tükörképének tűnik), úgy ezt az antropomorf felépítést követve Borgó képei is egy szimmetriatengely által egy jobb és egy bal oldalra bonthatóak, de apró részleteikben különbségek fedezhetők fel a két fél között.

A másik ellentmondásosnak tűnő jelenség, hogy az organikus, burjánzó alakzatok, formák szigorúan kiszámított, mértani pontosságú kompozícióvá állnak össze, amelyek felfejthető jelképrendszer elemei is egyben. Az egyes képek felépítése is egy rendszer része, hiszen Borgó bizonyos emberi tulajdonságokat, magatartásformákat, habitusokat jellemez egy-egy színnel és formával. Kutatja az egyes jellemeknek, emberi sorsoknak legmegfelelőbb színeket, formákat, s ezeket, a középkori címerekhez hasonlóan, heraldikus kompozíciókba rendezi.”⁹

XXXII. Alföldi Tárlat

Nagyterem, 2001. augusztus 11 – szeptember 23.¹⁰

A kiállítást Kóczyáné dr. Szentpéteri Erzsébet, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztálya vezetője nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat teljes ügymenetének lebonyolítása, a begyűjtés, a zsűrizés, a díjazás, az ide- és a visszaszállítás megszervezése, a katalógus, a meghívó és a plakát megtervezése, nyomdai munkálatainak felügyelete, az Alföldi Tárlat honlapja anyagának összeállítása, a kiállítás megrendezése (2001. május 4 – október 25.)

A mellékletben a katalógus kibővített bevezetőjét közlöm (II.), melyben foglaltakhoz kapcsolódik, hogy Kőszegi Barta Kálmán, Békéscsabán működő fogorvos és költő – elégedetlen lévén a zsűri munkájával – ellentárlatot szervezett. Nem tartom mellékesnek, hogy az ellentárlaton résztvevő tíz alkotó közül heten az Alföldi Tárlaton is szerepeltek, ketten nem kerültek be, tizedikük pedig alkalmazott grafikával foglalkozik, amely nem tartozik a rendezvény profiljába. A hét voksoló és egyben ellenvoksoló közül egy alkotó érezte úgy, hogy e kétirányú odaadás nem működhet, így a már megnyitott ellentárlatról képeit leakasztotta és elvitte.¹¹

⁹ SZEIFERT é. n.

¹⁰ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A XXXII. Alföldi Tárlat plakátja: MMM KépAd 2001–2001; a katalógus illusztrációs nyersanyaga; Gyarmati G. (szerk.): XXXII. Alföldi Tárlat. Katalógus. Békéscsaba, 2001: MMM KépAd 2002–2001.

¹¹ F. J.: Kőszegi Barta Kálmán nem szereti a performance-ot. *Heti Délkelet*, 2001. július 20. 6–7; V. K.: Kerti Tárlat péntekig. *Békés Megyei Hírlap*, 2001. július 17. 11; V. K.: Visszavonta képeit. *Békés Megyei Hírlap*, 2001. július 17. 5: MMM KépAd 2003–2001.

Kolozsváry György grafikusművész kiállítása

Nagyterem, 2001. október 12 – november 22.¹²

Feladatok: szakrendezés, megnyitás, az anyag visszaszállítása Budapestre

Kolozsváry György tervezőgrafikus (Békéscsaba, 1919. november 23 – Budapest, 2004. január 24.) szakmai ismereteit az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskolában szerezte Haranghy Jenő keze alatt.¹³ Pályáját az először a Magyar Iparművészeti, majd a Magyar Képzőművészeti Főiskola alkalmazott grafikai tan-székének vezetőjeként működő Konecsni Györgynél kezdte. Majdnem négy évtizedig dolgozott a ma is – bár megváltozott keretek között – működő Derkovits Gyula Grafikai Alkotóközösségben. Működési területe igen széles, alkalmazott grafikai munkássága kiadványterveket és illusztrációkat egyaránt magában foglal.¹⁴

A kiállított műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (III.).

2002

BMZ / Baji Miklós Zoltán Szarvashajó XXXX című kiállítása

Nagyterem, 2002. április 26 – május 26.¹⁵

A kiállítást Vadász György zárta be ünnepélyesen.

Feladatok: a tárlat lebonyolítása

„BMZ sokrétű tevékenységének ágai nyilván más-más forrásból inspirálódnak és táplálkoznak. Az akcióiban fellelhető Erdély Miklós-, Hajas Tibor-, Joseph Beuys- és Hermann Nietsch-hatásnak a festményeken nyoma sincs, hacsak a kreativitás szabadságát nem tekintjük kapcsolódási pontnak. Az általa beszélt művészi nyelv és eszköztár úgy tűnhet, hogy az egyik leginkább alkalmas irányvonal a szabályok nélküli megoldások felhasználásának tekintetében. Az alkotó viszont a kívülről jövő szabályozottság helyett, maga számára konstruált formatartománnyal és (állítása szerint saját/os/) mitológiarendszerrel él. Felmerülhet a kérdés, hogyan ju-

¹² Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Kolozsváry György kiállításának meghívója: MMM KépAd leltári szám nélkül.

¹³ Az intézmény 1880-tól 1944-ig működik Országos Magyar Iparművészeti Iskolaként. Ezután Magyar Iparművészeti Főiskola, majd Magyar Iparművészeti Egyetem, jelenleg pedig Moholy-Nagy Művészeti Egyetem a neve. Ebben az intézményben ma a tervezőgrafikát a Vizuális Kommunikáció Tanszék grafika szakirányának oktatási területe foglalja magában.

¹⁴ A művész 2004-ben bekövetkező halála előtt úgy végrendelezik, hogy a kiállításon szereplő kollektióból huszonöt művet Békéscsaba városára hagy, amelyeket az önkormányzat a MMM-ban helyez el. Az alkotó több munkáját a Magyar Nemzeti Galériára kívánta hagyni, ám az intézmény azt nem kérte, így azon műtárgyak is – összesen harmincnégy tétel – Békéscsabára kerültek. A művek száma a gyarapodási naplóban: 119/2005–152/2005. Vonatkozó tétel a múzeum Adattárában: A hagyatékrol készült fotóanyag: MMM KépAd fényképgyűjteménye 62495–2005.

¹⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: BMZ kiállításának forgatókönyve: MMM KépAd 2017–2002; Szilágyi András: Szarvashajó vadvizeken, városi szelíd indiánüvöltés. Békés Megyei Napló, 2002. május 12. 7: MMM KépAd 2065–2005.

tott el az ősmagyar hitvilághoz, a sámánizmushoz, a totemállatok közül a szarvas-hoz. Természetesen a zsidó-keresztény kultúrkörön, annak misztériumkultuszán keresztül, a földönkívüliek szerepeltetéséhez pedig a nemtelenségnek, a dominánsan szellemi közegben való létnek túlzott empátiával való átgondolásával. Az előbbieken meglepő aligha találhatunk, hisz az európai módon trenírozott gondolkodásmód volt számára is a kiindulópont. Ebből a nyersanyagból kellett kimunkálnia organikus látásmódját, legyőzni a felsőbbrendűség érzésének civilizációs betegségét.^{16, 17}

Fentiekre utalva megjegyzem, hogy a kreativitás teljes szabadsága természetesen csupán az egyén magának szabta határain belüli legmagasabb fokot jelentheti.

Flóra Virág *Sugalmak bölcsője* című kiállítása

Kisterem, 2002. május 10 – június 12.¹⁸

A kiállítást Kiss Ilona képzőművész nyitotta meg.

Feladatok: kurátori és társrendezői teendők ellátása, részvétel a technikai rendezésben

Flóra Virág megyénkbeli, Békésről indult (1971). A Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola elvégzése után a Magyar Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait tervező grafika szakon, majd e szekció posztgraduális képzésén vett részt. 1998 óta állít ki.¹⁹

Nem titkolt szándéka volt a múzeumnak, hogy e kiállítás megrendezésével egyrészt a Békés megyei tárlatokon eddig szinte egyáltalán nem tárgyalt művész-könyv fogalmával megismertesse a közönséget, másrészt, hogy a vidékünkéről elszármazott alkotókat ne csak Európa, Magyarország és Budapest tartsa számon, hanem az itteni közönségnek is módjában álljon látni, véleményezni munkáikat. E vonulatot 2002-ben Flóra Virág kiállítása képviselte múzeumunkban.

„... a főiskola befejezése után szinte természetes módon fordult a szabad könyvformák felé, rendkívül gyorsan rátalált a művész-könyv műfajára. Első könyvei grafikai, könyvészeti fegyelmeltséget mutatnak. Klasszikus eljárásokkal, színteknikával, linometszettel dolgozik az ismert könyvészeti, sőt művész-könyves

¹⁶ Semmilyen garancia nincs arra vonatkozóan, hogy miután legyőzte az ember a civilizáció keltette felsőbbrendűség érzését, nem ébred benne felsőbbrendűség a túlon túl civilizáltak széles körű táborával szemben.

¹⁷ Gyarmati Gabriella: BMZ + IC. Elhangzott Baji Miklós Zoltán és Nyunyinszky Roland kiállításának megnyitóján a szabadkígyósi Wenckheim-kastélyban, 2001. november 7-én.

¹⁸ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Flóra Virág kiállításának meghívója: MMM KépAd 2018–2002; az alkotó munkáit bemutató, korábban készült leporelló: MMM KépAd 2018–2002; Flóra Virág által készített egyedi kiállítási plakát: MMM KépAd 2020–2002; kiállítási forgatókönyv: MMM KépAd leltári szám nélkül; Kiss Ilona megnyitószövege: MMM KépAd 2053–2005; Szilágyi András: Képi gondolatok ringatása a természet bölcsőjében. Flóra Virág tárlata Csabán. Békés Megyei Napló, 2002. május 25. 7: MMM KépAd 2065–2005.

¹⁹ Mivel Flóra Virág pusztán egy viszonylag szűk szakmai közegben ismert, a mellékletben közlöm eddigi szerepléseit a kiállítás anyagával együtt (IV.).

anyagokra, így papírra, szűrőpapírra, pauszra, textilre. (...) Ne legyen illúziónk! Ez nem a napfényben festegető szalmakalapos hölgy tájképsorozata, (...) s legkevésbé sem a mesevilág vagy a tudományos-fantasztikus kreációk variánsai. Nem. Ilyen könnyen nem adják az alkotás kegyelmét, a megvalósulás, – melyre vártunk – nem jön varázsütésre! (...) »Mindenki pokollal táplálkozik, még akkor is, ha menny felé növekszik« – mondja Weöres Sándor.

Míndezt elmondani a vizualitás nyelvén, megformálni a szabad gondolatot, látathatóvá tenni mások számára is a legtitkosabb, mélyen emberi érzéseket – ez a művész igazi kihívása, nagy erőpróbája. Flóra Virág az általa alkotott formákhoz megkereste a legmegfelelőbb anyagokat, kikísérletezte-megtalálta az alkalmas technikát. Nem riadt vissza a félkész darabok tűzbevetésétől, majd gyors kimenekítésétől sem.²⁰

Kiss Ilona idézett megnyitászövegéből nem tűnik ki, hogy az alkotó – az utóbbi néhány évben – az igen tág értelmezési területtel jellemezhető művészkönyvek határát is a végletekig tovább tágította, olyannyira, hogy manapság már szuverén, de olykor még kissé „könyvízú” plasztikákat készít. Technikája egyedinek nevezhető, vattával és viasszal dolgozik, amelyeket drótvázra visz fel.²¹

A Munkácsy Mihály Múzeum a Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Szakmai Kollégiuma által megítélt pályázati támogatása útján megvásárolta Flóra Virág *Sugalmak bölcsője* című munkáját.²²

A Renée Művészeti Társaság *Organikus terek és formák* című kiállítása

Kisterem, 2002. május 10 – június 12.²³

A kiállítást dr. Feledy Balázs művészeti író, a Vigadó Galéria igazgatója nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat lebonyolítása, szakrendezői teendők ellátása

A kiállítás létrejötté a társaság²⁴ egyik tagjának, Bészabó András képzőművésznek köszönhető, aki a szakrendezésen kívül az összes munkafázis ütemének és mikéntjének meghatározását magára kívánta vállalni. Előbbiek okán kézenfekvőnek tűnik, hogy kiállításuk tematikáját az ő értelmezésével magyarázzam: „A program megfogalmazása a következő: ORGANIKUS = SZERVES: szó jelentése arra utal, hogy a műtárgy természetes anyagból készül és arra, hogy az alkotás szervesen il-

²⁰ KISS 2002. 26.

²¹ A kiállítás bezárása után az alkotó a múzeumnak ajándékozta a tárlat egyedi készítésű, a szerepeltetett műtárgyak szellemiségét követő plakátját. A műtárgy adatai: Flóra Virág: Kiállítási plakát (2002; vetex, viasz, alumíniumhuzal, kréta; 67 x 46,5 cm; leltári szám: 2002. 5. 1; jelzés nélkül).

²² A műtárgy adatai: Flóra Virág: Sugalmak bölcsője (2000; vatta, viasz; átmérő: 31 cm; leltári szám: 2004.15.1; jelzés nélkül).

²³ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Renée Művészeti Társaság kiállításának meghívója: MMM KépAd 2021–2002.

²⁴ A kiállításon a társaság tagjainak többsége szerepelt: B. Laborcz Flóra, Bakos Ildikó, Benedek József, Bertalan István, Bészabó András, Bicsár Vendel, Bobály Attila, Dechandt Antal, Gubis Mihály, Illényi Tamara, Jeney Judit, Kazinczy Gábor, Magén István, Oláh Szilveszter, Orosz Péter, Székely János Jenő, Szlaukó László.

leszkedik, kapcsolódik a természethez, a természet sajátos rendjének megfelelően. Ennek a kiállítási anyagnak az elkészülte nemcsak a természetes anyagok felhasználását jelenti, nem pusztán stílusművészetről van szó, hanem sajátos MAGATARTÁSFORMÁT feltételez minden alkotóról. Tehát az egyes művek többségben a természet belső lényegéből származnak, ahhoz szervesen kapcsolódnak, azzal párbeszédet folytatnak és a természettel összefüggő szellemi rétegeket fednek le; kisu-gárzásuk van az ember felé...”²⁵

XIII. Országos Tervező Grafikai Biennále

Nagy- és Kisterem, 2002. június 8 – július 28.²⁶

A kiállítást dr. Bendzsel Miklós, a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat lebonyolítása, levelezés, a műtárgyak begyűjtése, zsűriztetése, a katalógus szöveganyagának összeállítása, szerkesztése

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum – mint rendező szerv és fogadó intézmény – a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének Tervező Grafikai Szakosztályával és a Magyar Reklámszövetséggel együtt hirdette meg a XIII. Országos Tervező Grafikai Biennálét. A rendezvényt szervező bizottság 1976-ban indította el a tervező grafika egyetlen hazai periodikus kiállítássorozatát, amelynek célja és feladata, hogy a hagyományok szellemében a mai magyar tervező grafika alakulását, új értékeit és generációit folyamatosan számon tartsa és bemutassa. A szervezők szándéka 2002-ben sem volt kevesebb.

A XIII. Országos Tervező Grafikai Biennále témája:

Grafika (vagy) Reklám

Reklám (vagy) Grafika

/?!?!/

Globalizáció vagy alkotói személyiségjegyek a vizualításban

Idézet a felhívásból: „Az üzenet a megbízó számára reklám. A reklám célcsoportokat akar elérni, a tervező ezen szándék mellett (vizuális) kultúrát teremt. Az egyik oldal törekvése a globális párbeszéd, a másik oldal szándéka a kreativitás, a tehetség, a képzelőerő; az intuíció segítségével az egyedi kommunikáció megteremtése. Közérthetőség, de nem középszerűség, cél és eszköz, tartalom és forma, panelek, klisék és személyiségjegyek, globális üzenetek és különböző személyiségek.”²⁷

A globális vagy túlon túl egységes, emiatt érdektelen vizuális világgal és kultúrával a személyiséget, az eredetiséget, az egyéniséget kívánják ütköztetni. A fel-

²⁵ Bészabó András idézett szövegét teljes terjedelmében a kiállítás meghívóján közzöltük.

²⁶ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A XIII. Országos Tervező Grafikai Biennále felhívása; jelentkezési lapja; műtárgycédulája; levelezések; zsűrizési szakvélemény: MMM KépAd 2019–2002; Gyarmati Gabriella (szerk.): XIII. Országos Tervező Grafikai Biennále. Katalógus. Békéscsaba, 2002: MMM KépAd 2069–2005.

²⁷ A Biennále Szervező Bizottsága által megfogalmazott felhívás idézett részletét a katalógusban is olvashatjuk: MOLNÁR 2002. [2].

hívás idézett részlete jelzi, hogy mennyire fontos és időszerű kérdést sikerült a Biennále szervezőbizottságának – most is – felvetnie. Az előbbi problematika kortárs képző- és iparművészetünk különböző ágaival kapcsolatban is nap mint nap felmerül, olyan kérdés, amelyet nem lehet elégszer feltenni.

A vállalkozás léptékét érzékelteti, hogy a zsűri 197 alkotó 496 művét választotta ki a bemutatóra.

A Beszéljünk újra Munkácsy Mihályról című kiállítás

Nagyterem, 2002. augusztus 8 – december 1.²⁸

A kiállítást Sz. Kürti Katalin művészettörténész, a Déri Múzeum nyugalmazott munkatársa nyitotta meg.

Feladatok: kuratori és szakrendezői teendők ellátása, a kísérőkiadvány összeállítása, tervezése, szerkesztése

A múzeum jelenlegi állandó Munkácsy-kiállítása kísérőkiadványának bevezetője talán magyarázatként szolgálhat arra vonatkozóan, hogy a közönségigények (színvonalas) kielégítése és nagy nézőszámú vállalkozások megvalósítása mellett milyen szakmai cél vezérli a muzeológust és az intézményt effajta tárlatok létrehozásakor.

„Munkácsy Mihály mítosz és valóság egyszerre, mester, aki megjárta a művészlét Olümposzát és poklát, és mindennapjaink valósága, az ő nevét viseli ugyanis a békéscsabai múzeum. Alkotásai, relikviái gyűjteményünk fontos darabjai, hagyatéka egyedülálló, pótolhatatlan egységét képezi anyagunknak.

Miért érdekes ma is Munkácsy? Az egyik megközelítés szerint már a kérdésfelvetés is elhibázott, tudatlanságot, tiszteletlenséget, esetleg hazafiatlanságot stb. tükröz(het). De mégis, miért? Azok az információk, amelyeket a művekről olvashatunk le, talán a más területeken szerzett tudás pillanatnyi mozgósítása nélkül is képesek igen határozott, éles körvonallal megrajzolni annak a kornak hiteles képét. Hiteleset: tehát nem időhöz, helyhez, pillanatnyi politikai áramlathoz, divathoz köthetőt, hanem valamilyen stabil szellemi háttérre épülő, időtálló dolgot tudott létrehozni. Esetében is említhetjük azt a sokszor és túl sok területen használt, ezáltal elkoptatott közhelyet, miszerint mikro- és makrovilágunk rejtélyét kutatta, és való igaz, az általa konstruált megoldókulcsokat (a pályáját jellemző tartalmi sokféleségre gondolok) igen eredményesen alkalmazta, hogy megismerjen és megismertessen emberit és ember felettit, egy kicsit más, némiképp sajátos aspektusból. A legnagyobb könnyedséggel él a festészeti műfajok közti átjárhatóság lehetőségével a szociális és társadalmi érzékenységgel átitatott kritikai realizmustól indulva a vallásos élményt (is) jelentő, pátosszal, sok-sok érzelmmel, de a tárgy iránti feltétlen tisztelettel festett táblák világáig jutva. Figuráit közérthetően beszélteti, ismeri és kihasználja a mozdulatban és a mimikában rejlő lehetőségek tárházát. Nyelvezetét a tárgyalandó kérdés jellegéhez igazítja, a pszichológiai mélységektől ábrázolásmódja az elsősorban a szemet kényeztető »szép«

²⁸ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Beszéljünk újra Munkácsy Mihályról című kiállítás forgatókönyve; meghívója; kísérőkiadványa: MMM KépAd leltári szám nélkül.

bemutatásának tartományáig ível, s alkotói szándéka szerint és okán pályája lezárultáig folyamatos mozgásban van e két végpont között. Végvári Lajos szerint »Munkácsy a legegyetemesebb magyar művész; oeuvre-jében a hazai művészeti gyakorlat a korszerű nyugat-európai művészettel a legszélesebb felületen érintkezett, s gyakran ez a két, egymásnak ellentmondó mozzanat megkapó szépségű szintézist is létrehoz.«²⁹

Hogy jelenének kihívásaira, a korstílus változására kellő éberséggel reagált-e, azaz elég korszerű bírt-e maradni végig az alkotó évtizedek alatt, e kiadvány szűkre szabott lehetőségei és a problematika sokrétűsége miatt aligha tárgyalható kérdés. A magyar piktúrára gyakorolt hatásának fontossága tagadhatatlan, tanítványairól és követőiről, az áthagyományozás közvetlen és közvetett metódusáról így ír Bakó Zsuzsanna: »Munkácsy Mihály (...) elsősorban a műveiből áradó erővel, látásmódjának egyszerűségével, természetességével, színeinek expresszív erejével gyakorolt hatást nemcsak a környezetében megforduló művészekre, de a későbbi generációk némelyikére is.«³⁰

E kiállítás célja a Békéscsabához sok szállal való kötődés nyomán kialakult Munkácsy-kultusz ápolása, a figyelemnek újra és újra a mesterre történő irányítása, tájékoztatás és ismeretadás. A tárlat létrehozásáért külön és el nem hanyagolható köszönet illeti a Magyar Nemzeti Galériát a műtárgy kölcsönzéssel történő támogatásért.³¹

A kiállításon szereplő festmények, grafikák, relikviák és dokumentumok listáját a mellékletben közlöm (V.).

Pérel Zsuzsa Aranykor című kiállítása

Munkácsy Terem, 2002. október 11 – december 1.³²

A kiállítást Wehner Tibor művészettörténész nyitotta meg.

Feladatok: kurátori teendők ellátása, a kísérőkiadvány összeállítása, tervezése, szerkesztése, az anyag szállítása

Múzeumunk Pérel Zsuzsa (Budapest, 1947. július 8.) kárpitművész első Békés megyei kiállítását mutatta be 2002 őszén. A vállalkozás kétségtelenül hiánypótló volta összefügg azzal, hogy a régió régi tartozását igyekszik törleszteni az 1976-os Fal- és Tértextil Biennálén először szereplő és *Régiség* című kollázsával sikert arató Pérel Zsuzsával szemben. Pérel Zsuzsával, a magyar kárpitművészekkel, egyáltalában az iparművészettel szemben, hisz e műfaj a megyénkben megrendezett kiállítások egészét tekintve említésre is alig méltó arányban tud csak teret nyerni. Szerény eszközeivel igyekszik a Munkácsy Mihály Múzeum ezen változtatni, először a Nemzetközi Minitextil Biennálék anyagából adott közre a közelmúltban egy igen széles területet átfogó, érdekes válogatást, majd Nagy Judit kárpitjaiból és vázlataiból rendezett bemuta-

²⁹ VÉGVÁRI 1958. 5.

³⁰ BAKÓ 2000. 12.

³¹ GYARMATI 2004. 5–7.

³² Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Pérel Zsuzsa kiállítási forgatókönyve; kísérőkiadványa: MMM KépAd 2051–2005.

tót. Péreli Zsuzsa a kortárs iparművészetben elfoglalt helye által méltó folytatója e hagyománynak egy olyan intézményen belül, ahol a környékről elszármazott Balázs Irén textilművész is többször megfordult kiállítóként, igaz, utoljára sok évvel ezelőtt.

„Az 1974-ben a budapesti Iparművészeti Főiskola kapuján kilépő Péreli Zsuzsa abban a textilművészeti forrongásban kezdte, kezdhette meg pályáját, amely Magyarországon a művészeti ág kísérleti, minden konvenciót megkérdőjelező korszaka volt, s amely a gobelint, a kárpitot meglehetősen háttérbe szorította. E periódus művészetét jobban érdekelte a szövött szálak felbontása és széttroncsolása, mint a klasszikus szövés, és e korszak textilművészete messze rugaszkodott, elkalandozott a textil-síkból és -síktól: szobrászati indíttatással plasztikai tömegeket teremtett, bonyolult tereket szervezett a művek köré. (...) Természetesen Péreli Zsuzsa sem maradt meg a klasszikus falikárpit síkjában, a hagyományos műnemek és technikák feltételrendszeré között... A Péreli-művilágot jellemző fogalmakat keresve talán a líra, a nosztalgia, a béke, az idill, a melankólia tartalmi, jelentés- és emóció-köréhez kell közelednünk, de visszavonulásra kényszerít a líra váratlanul feltáruló, köznapiságba váltó tárgyilagossága, a nosztalgia szépségeket lehántó, melegséget megfagyasztó kíméletlen valóság-szembesítése, a béke ingatag pillanatnyisága, az idill véstesz fenyegetettsége, a melankólia hazugsága: az e művészetet inspiráló világ ambivalenciáinak, szédítő mélységeinek ellenállhatatlan vonzása.”³³

Wehner Tibor olyan kettősséget fed fel, amely összebékíthetetlennek tűnik, de Péreli Zsuzsa műveivel ezen ellentétek szintetizálására tesz (sikeresnek tűnő) kísérletet.

A kiállításon szereplő műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (VI.).

A Békéstáji Művészeti Társaság kiállítása

Nagyterem, 2002. december 6 – 2003. január 15.³⁴

A kiállítást Velkey Gábor, Békéscsaba Megyei Jogú Város alpolgármestere nyitotta meg.

Feladatok: a kiállítási forgatókönyv elkészítése

A tíz évvel ezelőtt alakult Békéstáji Művészeti Társaság jubileumi kiállítását Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

³³ WEHNER 2002b. [5].

³⁴ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Békéstáji Művészeti Társaság kiállítási forgatókönyve; Barabás Ferenc, Kállai Júlia, Lonovics László (szerk.): Békéstáji Művészeti Társaság 1991–2002. Katalógus. Békéscsaba, 2002: MMM KépAd 2136–2005.

Cs. Tóth János a katalógus bevezetőjét korábban közölte a Bárka című folyóiratban: *Vannak tartalékai az alkotói energiának. A Békéstáji művészeti Társaság tíz éve. Bárka, 2002/5. 105–110.* Baji Miklós Zoltán képzőművész szerint Cs. Tóth János dolgozatában több tévedés van, amelyek változatlan formában kerültek be a katalógusba. Az alkotó nyílt levelet fogalmazott meg 2002. december 13-án Lonovics László, a társaság elnöke számára, amelyben a tévedésekre felhívja figyelmét. A levelet a szerzőnek nem sikerült megjelentetnie: MMM KépAd 2049–2005. Cs. Tóth János a Bárka 2003/3. számában helyreigazítást eszközölt (146).

A Független Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesületének kiállítása

Kisterem, 2002. december 13 – 2003. január 15.³⁵

Feladatok: szakrendezői teendők ellátása és a tárlat megnyitása

A tizenöt évvel ezelőtt Fiatal Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesülete néven alakult társaság jubileumi kiállításának megrendezésére a Munkácsy Mihály Múzeum Kistermében került sor. Az egyesület, melynek elnöke Szabó Julianna képzőművész, főiskolai tanár, közel harminc tagot számlál, mindannyian Békés megyében élő vagy innen származó alkotók. A tagság mind az alkotói orientáció, mind a minőség tekintetében erősen differenciált képet mutat; a múzeumunk Nagytermében decemberben szintén jubileumi tárlatot nyitó Békéstáji Művészeti Társaság személyi állományával vannak átfedések.

A kiállításon szerepeltetett művek rövid jellemzését, azaz a kiállításmegnyitó szövegét a mellékletben közlöm (VII.).

2003

Kállai Júlia, Szászfalvy Ilona, Szereday Ilona és Udvardy Anikó kiállítása

Nagyterem, 2003. január 22 – február 19.³⁶

A Békéscsabán működő alkotók kiállítását Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

L'udovít Fulla Rajz és grafika című kiállítása

Előtér, 2003. február 24 – március 16.

Feladatok: a kiállítás szakrendezői teendőinek ellátása

A tárlat a Szlovák Köztársaság Főkonzulátusa, a Szlovák Intézet és a Munkácsy Mihály Múzeum közös szervezésében jött létre, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

Kiss Attila Etele és Takáts Márton grafikusok Mítoszok és városi csodák című kiállítása

Kisterem, 2003. március 6 – április 21.³⁷

A kiállítást Wehner Tibor művészettörténész nyitotta meg.

Feladatok: kurátori teendők ellátása, a tárlat lebonyolítása, a meghívó tervezése

³⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A FAMME kiállítási forgatókönyve; meghívója: MMM KépAd leltári szám nélkül.

³⁶ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Kállai Júlia, Szászfalvy Ilona, Szereday Ilona és Udvardy Anikó kiállításának meghívója; Kállai Júlia, Szászfalvy Ilona, Szereday Ilona, Udvardy Anikó. Katalógus. Békéscsaba, 2003: MMM KépAd 2056–2005.

³⁷ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Mítoszok és városi csodák című kiállítás forgatókönyve; meghívója; Y: Grafikusok a múzeumban. Békés Megyei Hírlap, 2003. március 10. 13; Wehner Tibor: Azonos szólam, önálló hang. Kiss Attila Etele és Takáts Márton békéscsabai kiállítása. Bárka, 2003/3. 113–114. (A lapszámot a *Bárka* a két alkotó munkáival illusztrálta.) MMM KépAd 2058–2005.

Míthogy a Munkácsy Mihály Múzeum igen gazdag (országos gyűjtőkörű) grafikai kollekciónal bír, a képgrafikusok evidens módon kapnak lehetőséget, a grafikai tárlatok pedig szinte automatikusan nyernek teret az éves kiállítási tervben. Részbem az előbbiek indokolják Kiss Attila Etele és Takáts Márton grafikusok kiállításának megrendezését az intézmény Kistermében.

Kiss Attila Etele 1968-ban született Tiszaföldváron. A Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola elvégzése után a Magyar Képzőművészeti Főiskola képgrafika szakán folytatta tanulmányait.

Figurái néhol baljós mitológia árnyaiként léteznek lapjain, húsba, lélekbe vágó, a hétköznapokban nem érzett és ismert fájdalmat okozó és elszenedő alakok jelenésének tetszik a néző számára. Máskor érzékenyen alakított, finom vonalvezetésű, tartózkodó lírával átszőtt ábrázolásain kissé idegen, ám annál vonzóbb távoli világokba való átjutáshoz válthatjuk meg menetjegyünket a munkáival való találkozás során.

A Munkácsy Mihály Múzeum a Nemzeti Kulturális Alapprogram Múzeumi Szakmai Kollégiuma által megítélt pályázati támogatása útján megvásárolta Kiss Attila Etele négy munkáját. A művek az alábbiak:

1. Afrika elrablása³⁸

A tárgyából adódóan egzotikummal és romantikával jócskán fűszerezett *Afrika elrablása* szépirodalmi forrásra támaszkodik. Lawrence Norfolk *A pápa rinocérosza* című műve azonban pusztán ötletadó volt, a tábla nem illusztrációként készült. A könyv központi témája a világ újrafelosztása ügyében a pápánál lobbizó spanyol és portugál politika versengése, mely táborok – tudván, hogy kedveli az efféle különlegességeket – egy rinocéroszt kísérelnek meg a döntéshozó számára eljuttatni. Az *Afrika elrablásának* meséje nagyban meghatározza az ábrázolás jellegét. Az előtérbe állított figurák – az ügybe beavatottak és a mit sem értő kívülálló – a történet megítélésének hajdanvolt sokféleségére utalhatnak. A rinocérosznak a hajó karakterébe való beemelése – mint téma – eleve a fantázia megragadásának egyszerű, de hatásos eszköze, az élményszerűség lehetőségét rejti magában, ahogyan Fellini *És a hajó megy* című filmjében is. De itt más korról, másfajta célokról van szó. A hajó ábrázolása korabeli típust követ, ahogyan az öltözékek megválasztása is, a téma megoldása grafikailag igen hagyománytisztelő és míves, a kompozíció és a képkivágás későbbi elképzeléseket, újszerűbb orientációt idéznek, e kettősség szerencsés együttállása a mű kifejezett erénye.

³⁸ A műtárgy adatai: Afrika elrablása (2003; rézkarc, papír; 275 x 520 mm; jelezve jobbra lent: Kiss Attila E*; leltári szám: 2004.16.1).

2. A tükör³⁹

A *tükör* a Narcissus-i kérdésfelvetés továbbgondolása a mulandóság problematikájának középpontba állításával, szimbolikájának egyértelműsége, azaz a mű közérthetősége nem von le értékéből. A képi elemek kialakításának, valamint a figura és az időpillanat lélegzetnyi rövidségét, saját életünk pillanatnyiságát szimbolizáló csontváz megformálásának módszere és mikéntje a képben való fogalmazás igen határozott képességére utal Kiss Attila Etele esetében.

3–4. Dudás,⁴⁰ Furulyás⁴¹

A *Dudás* és a *Furulyás* egy háromrészes sorozat két eleme. Mindkét ábrázolás az érintett hangszerhez kötődő pogány misztikus képzetek felidézésén alapul, természetesen az alkotó magánmitologikus rendszerének struktúrájába ágyazottan fejte ki a kérdést. Ezen alaphanggal egybehangzó mind a hangszereken játszó, azokat életre keltő, s talán az életre keltésük képességének megszerzéséért pokoljárt emberfélék, mind a hangszerekből kiszabaduló másik világ lényeiének megformálása.

Az alkotó a *Furulyás* című művével szerepelt a 49. Vásárhelyi Őszi Tárlaton, a *Dudást* pedig a XXXIII. Alföldi Tárlaton mutatta be.

Takáts Márton 1971-ben született Budapesten. Tanulmányokat 1990 és 1995 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola képgrafika szakán, majd Mesterképző kurzusán folytatott. Stílusára és szemléletére egyaránt jellemző a játékoság és a klasszikus mesterek, elsősorban Giovanni Battista Piranesi követésének (nem titkolt) szándéka. Korszerűsége képalkotó módszeréből fakad, viszont előadásmódja hagyománytisztelő és meglehetősen míves. E kettősségre maga is rákérdez: „...szakmai öndefinícióimon tűnődöm; hogyan lehet egy mind rajzi adottságaiban, mind narratív látásmódjában régimódi grafikus kortárs művész?”⁴² Wehner Tibor így ír róla: „...művészete a nagy magányosok, a trendekhez, irányzatokhoz nem kapcsolódó, a művészi szándékaik, eszményeik általi megtestesítéséhez és térnyeréséhez autonóm tartományt kereső és kijelölő, kimunkáló alkotók kezdeményezéseivel rokonítható.”⁴³

A kiállított műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (VIII.).⁴⁴

³⁹ A műtárgy adatai: A tükör (2002; linóleummetszet, papír; 190 x 185 mm; jelezve jobbra lent: Kiss Attila E*; leltári szám: 2004.17.1).

⁴⁰ A műtárgy adatai: Dudás (2002; linóleummetszet, papír; 390 x 140 mm; jelezve jobbra lent: Kiss Attila E*; leltári szám: 2004.18.1).

⁴¹ A műtárgy adatai: Furulyás (2001; linóleummetszet, papír; 390 x 120 mm; jelezve jobbra lent: Kiss Attila E*; leltári szám: 2004.19.1).

⁴² TAKÁTS 2002. [2].

⁴³ WEHNER 2002a. 41.

⁴⁴ A kiállítás megnyitása után mindkét alkotó a múzeumnak ajándékozta egy-egy művét. A műtárgyak adatai:

Kiss Attila Etele: Lepkeszárny (2000; rézkarc, papír; 247 x 167 mm; jelezve jobbra lent: Kiss Attila E*; leltári szám: 2004.12.1);

Takáts Márton: A vándor rézkarcoló kalandjai (1998; rézkarc, papír; 248 x 327 mm; jelezve jobbra lent: Takáts Márton; leltári szám: 2004.13.1).

Vágréti János festőművész Üzenet című kiállítása

Nagyterem, 2003. április 17 – május 25.⁴⁵

A kiállítást Novotny Tihamér nyitotta meg.⁴⁶

Feladatok: a forgatókönyv elkészítése, a tárlat lebonyolítása, a meghívó tervezése, a katalógus szerkesztése

A kiállítást Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg.

Vágréti János (Békéscsaba, 1925. január 11 – 2004. február 12.) olyan polgára a Békés megyei művésztsadalomnak, akinek munkássága nagy számú kiállítása okán ismert a tárlatlátogató közönség előtt. Békéscsabai és budapesti bemutatói mellett legjelentősebbek németországi szereplései, ahol a legtöbb munkája található köz- és magángyűjteményekben.

„(Vágréti János) művészete nyitott és várja a néző elemzését. A műalkotásoknak szükségük van szemtől-szembe a játékos lélekre és a lelkesülő odaadásra. Aki Vágréti János képeit befogadja, a világnak egy titokzatos rendszerébe lép be. Ez a rendszer az, ami az emberi lét mögött elrejtőzik. Vágréti János maga ennek a rendszernek a középpontjában él és egyesít testet, lelket, létet és fantáziát, ezek egymás közti kapcsolatait. Új nézőpontok, ambíciók és hitek gazdagítják, összekötődve az egy Mindenbe. Ő a fizikális gyengeségét legyőzte a fizikális aszkézis által. A kis és nagy képekbe, táblákba égette bele látomásait. Műtermében évek óta dolgozik egy sirató-fálnál, egy siratás színárnyalatokban, színjelképekben és színritmusokban, amelyek a kereső embert sejtetni engedik. Vágréti János képeiben a végső formák között mozog és állítja oda a létet, az örökké valót. Jelképeivel megkísérli kifejezni a megfoghatatlant, megtalálni az időtlenséget és az ő eredetét.”⁴⁷ – írja Helene Tschacher az alkotó 1998-ban rendezett kiállításának kísérőkiadványában.

A Munkácsy Mihály Múzeum a Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Szakmai Kollégiuma által megítélt pályázati támogatása útján megvásárolta Vágréti János két munkáját, a *Három madár*⁴⁸ és a *Jelenet*⁴⁹ című táblákat.

A kiállított műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (IX.).

⁴⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Vágréti János kiállításának forgatókönyve; meghívója; Gyarmati Gabriella (szerk.): Vágréti. Katalógus. Békéscsaba, 2003; Novotny Tihamér megnyitószóvege: MMM KépAd 2057–2005.

⁴⁶ Novotny Tihamér megnyitószóvegét (kibővítve) a *Bárka* című folyóiratban közölte: Az a madárember, aki burokban született, Avagy ismerjétek meg Vágréti Jánost, a festőművészt! (Egy műteremlátogatás és egy kiállítás üzenete Békéscsabáról). *Bárka*, 2003/3. 115–120.

⁴⁷ TSCHACHER 1998. [4].

⁴⁸ A műtárgy adatai: Vágréti János: *Három madár* (2000; akril, vászon; 76 x 98 cm; leltári szám: 2002. 4. 1; jelzés jobbra lent: Vágréti 2000).

⁴⁹ A műtárgy adatai: Vágréti János: *Jelenet* (2001; olaj, vászon; 60 x 55 cm; leltári szám: 2002. 3. 1; jelzés jobbra lent: Vágréti).

Budai Tibor grafikus *Féltett világom* című kiállítása

Kisterem, 2003. június 5 – június 6.⁵⁰

A kiállítást M. Nagy Péter újságíró nyitotta meg.

Feladatok: a forgatókönyv elkészítése, szakrendezői teendők ellátása, a tárlat lebonyolítása

A magyar történelem fontos mozzanatait grafikáin újragondoló, az irodalom és zenetörténet remekei által ihletett, valamint a természet, a növények és az állatok világa iránt élénken érdeklődő Budai Tibor kiállításának megvalósításáról a Közművelődési Osztály döntött, amely az általános iskola alsó tagozatos korosztályának képviselői és a nyugdíjasok számára az év egyik legnépszerűbb múzeumi rendezvénye volt.⁵¹

A kiállított műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (X.).

Zrenjanini képzőművészek kiállítása

Nagyterem, 2003. június 6 – június 22.⁵²

A kiállítást Lonovics László nyitotta meg.

Feladatok: a kiállítás szakrendezői teendőinek ellátása

A Békéscsaba szerbiai testvérvárosa, Zrenjanin (Nagybecskerek) képzőművészeit bemutató tárlatot a zrenjanini Modern Képtárral létrejött kétoldalú megállapodás keretében rendeztük meg, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

A Dürer és kortársai című grafikai kiállítás

Nagyterem, 2003. június 27 – augusztus 10.⁵³

Feladatok: a tárlat kuratori teendőinek ellátása, lebonyolítása, a forgatókönyv elkészítése, a meghívó és a szórólap tervezése, szakrendezés, valamint megnyitás

A kiállítás megnyitászövege:

„A Munkácsy Mihály Múzeum – a kassai Kelet-Szlovákiai Múzeumhoz, a jelenleg bemutatott kollekció tulajdonosához hasonlóan – megalapítása óta nagy

⁵⁰ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Budai Tibor kiállításának meghívója; forgatókönyve; fotó a tárlat épületünk homlokzatán szerepeltetett plakátjával; Budai Tibor levele a múzeum igazgatójának, dr. Szatmári Imrének, amiben három művét ajánlja fel gyűjteményünk számára: MMM KépAd 2060–2005, 2061–2005.

⁵¹ A kiállítás megnyitása után az alkotó a Munkácsy Mihály Múzeumnak ajándékozta három művét. A műtárgyak adatai:

Budai Tibor: Bartók-sorozat I. A csodálatos mandarin (2003; rézkarc, papír; 243 x 244 mm; jelezve jobbra lent: Budai T 2003; leltári szám: 2004.4.1);

Budai Tibor: Bartók-sorozat II. A fából faragott királyfi (2002; rézkarc, papír; 241 x 243 mm; jelezve jobbra lent: Budai T 2002; leltári szám: 2004.5.1);

Budai Tibor: Bartók-sorozat III. A kékszakállú herceg vára (2002; rézkarc, papír; 242 x 244 mm; jelezve jobbra lent: Budai T 2002; leltári szám: 2004.6.1).

⁵² Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A zrenjanini képzőművészek tárlatának meghívója: MMM KépAd 2076–2005.

⁵³ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Dürer és kortársai című kiállítás forgatókönyve; meghívója; szórólapja; Gyarmati Gabriella: Dürer és kortársai (megnyitászöveg): MMM KépAd 2059–2005.

hangsúlyt fektet képgrafikai gyűjteményének gyarapítására. Állományunk egyedi rajzokból és sokszorosított grafikákból áll, melyek mennyiségi fölényben vannak az előbbiekkal szemben. A sokszorosító grafikai eljárások – ahogy megnevezésük is elárulja – egy műtárgy több példányban való elkészítésének lehetőségét teremti meg, mely példányok azonos művészi színvonalúak és egyforma értéket képviselnek. Differenciálásra a sorozatszámok nagysága ad módot. Jelen kiállítás kiragadott, de szemléletes példák segítségével ismerteti meg a közönséget a sokszorosító képgrafikai eljárások kialakulásának kezdeti évszázadaival.

A tárlat címének megválasztása – amely tematikáját is jelenti egyben – Békés megyében különös aktualitással bír. A középpontba állított alkotó, Albrecht Dürer családja ugyanis a Gyula mellett fekvő Ajtós községből vándorol ki Németországba, az apa 1455-ben aranyművesként érkezik Nürnbergbe, ahol tizennyolc gyermeke közül 1471-ben harmadikként születik az európai reneszánsz egyik legkiemelkedőbb mestere. Előbbi igazolja a család címerének kitárt szárnyú ajtót ábrázoló eleme.

A festészetével és grafikai munkásságával egyaránt nagyívű pályát befutó, utóéletét tekintve pedig koránál térben és időben jóval nagyobb egységben ható Dürernek jelentős szerepe volt abban, hogy a korábban ismert grafikai eljárásokat a mesteriség szintje fölé, azaz művészetté emelje. Ekkor a fametszésnek Németországban már hagyománya volt, »az 1470-es, 80-as években a fametszők céhekbe tömörültek a virágzó városokban, Ulmban, Augsburgban, Nürnbergben és Bázelen«. ⁵⁴ Az ekkor jellemző kortűnet, az olvasás ismeretének viszonylagos hiánya okán, valamint a lejátszódó társadalmi és vallási változások számára egyaránt jelentős segítséget jelent a tudatformálás és a tájékoztatás területén a képi ábrázolás grafikai lapokon való, meglehetősen leegyszerűsödő terjesztése. Egyben az e technikában rejlő lehetőségek kihasználásával a széles társadalmi rétegek számára is elérhető, igényes műtárgytípus jön létre, a műalkotáshoz való viszonyulás, azaz a befogadás folyamata és különösen a tárgyak birtoklása tekintetében nagymértékű demokratizálódás megy végbe.

Dürernek igen korán sikerült munkáival a német későgótika szabta kereteket szétfeszíteni, amelyben evidenciaként említhetjük személyiségét, intellektusát és minden határon keresztül szárnyaló, kimeríthetetlen képzelőerjét. De művészi látásmódját nagymértékben befolyásolta első itáliai útja, amelyről a következőket írja Wölfflin: »Az egyszerűség kedvéért azt mondhatjuk: itt nem bizonyos olasz testek és mozdulatok pusztá importjáról van szó, hanem az emberi test iránti alapvetően új érzékről. A testi lét most olyan erővel, olyan gazdagon jelenik meg, mint eddig még soha.« ⁵⁵ Az új érzékenység viszont nem csak az emberalakok ábrázolásában figyelhető meg, a természethez való közelítésben, az épített környezet megmutatásában, és ami nagyon fontos, a természetfeletti, az érzékelésen túli láttatásában is. Ezen alkotói metódust Winkler patetikus realizmusnak nevezi. Az előbbi, a teljes

⁵⁴ PIRINT 2003. [3].

⁵⁵ Idézi LÜDECKE 1978. 13.

életműre érvényes jellemzők mellett megemlíteném a grafikus Dürerrel kapcsolatban, hogy egyben ő az, aki e munkákat függetleníteni tudja alkalmazott funkciójuktól, azaz a könyvvillusztráció oda-visszaható, kölcsönös viszonyát képes feloldani, és az ábrázolást mint önálló művet tudja létrehozni. »Öncélú« vállalkozásként is tekinthetjük ezeket az alkotásokat, mint például *A rinocérosz* és a szimbólumrendszerre miatt oly kedvelt, *A Lovag, a Halál és az Ördög* című lapokat vagy az e kiállításban sajnos nem szereplő, de nyilvánvalóan sokak által ismert *Melancoliót*.

A fentiek kendőzetlenül mutatják személyes elfogultságomat Dürerrel kapcsolatban, de amennyire kuriózumszámba megy e művek szereplése Békés megyében, ugyanannyira izgalmas muzeológusként is bánni velük. Viszont a XV–XVI. században a grafika világában lejátszódó változások természetesen nem egy mester keze nyomán és nem egyik pillanatról a másikra mennek végbe. Hosszan tartó folyamat, amely kis- és nagymesterek különböző orientációt tükröző és jócskán differenciált kvalitású munkáiból áll össze, ahogyan ez a kollekció is. A bemutatás szándékát a művek örökérvényűsége mellett évfordulók aktualizálják, id. Lucas Cranachra halálának 450., Dürerre halálának 475 éves évfordulóján emlékezhetünk most.”

A kiállításon szereplő tizenhárom alkotó rövid pályaképvázlatát és a műtárgylistát a mellékletben közlöm (XI.).

XXXIII. Alföldi Tárlat

Kis- és Nagyterem, 2003. augusztus 19 – október 12.⁵⁶

A kiállítást a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Művészeti és Nemzetközi Kapcsolatok Helyettes Államtitkársága képviselőjében dr. Schneider Márta helyettes államtitkár és Szemadám György Munkácsy-díjas festőművész, művészeti író nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat teljes lebonyolítása, kurátori, szakrendezői teendők ellátása, szervezés, levelezés, a meghívó tervezése, a katalógus szöveganyagának összeállítás, szerkesztése, tervezése, az illusztrációs nyersanyag elkészítése

A – csak részben megvalósítható – kurátori szándék megvilágítására a katalógus bevezetője szolgál:

„Ézaght azt mondta a férfinék:

– Kezdetben az alkotásom játék volt s ahogy öregedtem, játékom alkotás. Azután minden alkotásom ugyanúgy játék maradt, mert a játék nemcsak utánczás, hanem figyelemelterelés is. Így lett az alkotás figyelemelterelés a halálról. Mert aminek mélyét nem látom, hogy szemem ne sajduljon, hogy fejem ne szédüljön – arról elveszem a tekintetem és hasznosabb dolgok iránt emelem pillantásom.

⁵⁶ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A XXXIII. Alföldi Tárlat forgatókönyve; meghívója; plakátja; a katalógus illusztrációs nyersanyaga; a katalógus három korrekciójára; Gyarmati Gabriella (szerk.): XXXIII. Alföldi Tárlat. Katalógus. Békéscsaba, 2003: MMM KépAd 2071–2005; Szilágyi András: Bagolyröpte az alkonyat képszürkülletében (publikálatlan kézirat): MMM KépAd 2055–2005.

– Ha a bogár halottnak tettei magát a falevélen, amikor veszélybe kerül, hogy ne bántsa a nagyobb állat vagy az ember – ez is csak játék, nem igazi halál, mimikri. Elhiszik? Nem hiszik? Igen kockázatos. De micsoda veszélyes játék! Eképp veszélyes az alkotás is.«⁵⁷

Aki manapság alkotóként biztosat szeretne tudni, annak zűrzavarból és bizonytalanságból készített keresztretjvényt kell megfejtenie, azaz korunk titkait értelmezni. És közölni – ha lehet – még nemigen hallott, eredeti hangon. Titokként felfogható viszont bármi. A hétköznapi alapzajában is lehet költészet, hisz az élmények megélésére való képesség, a *benyomások* iránti fogékonyság az, ami számít, természetesen a mesterség ismeretén kívül. E kritériumok mellett szinte elhanyagolható, hogy valaki a képzőművészet hivatalos vagy tolvajnyelvét beszéli, kötődik-e iskolához intézményi szinten, illetőleg képletesen értve, tartós, esetleg mulandó anyagokat használ munkájához, az univerzum vagy a mindennapos apróságok narrátorának szegődik el. Semmiképpen sem mellőzhető viszont annak átgondolása, hogy egy tárlatsorozat fejlődését mennyiben befolyásolja a résztvevők szakmaisághoz kötődő viselkedési módszere, azaz, hogy mozdulatlanságra rendezkedtek-e be, vagy önmaguk megújításának sodró lendületével képesek egy rendezvényt, alkotókört stb. dinamikus működtetővé tenni.

A 2003-ban megrendezésre kerülő Alföldi Tárlaton 124 alkotó szerepel, a bemutatott tárgyegyüttes 228 tételből áll, a művek által képviselt vizuális nyelv, az üzenetközvetítés lehetséges alternatívái a formaképzés tekintetében pedig – szerencsés módon és a szokásosnak megfelelően – igen sokfélék. A vállalkozásunk sikerét évek óta érdeklődésével segítő nagy számú résztvevő mellett több, a meghívást első ízben elfogadó művészt üdvözölhetünk. Az újonnan érkezők munkái zökkenőmentesen tagozódtak be, viszont, ha nem is radikálisan, de átstrukturálták a tárlatot pusztán jelenlétükkel, miközben a békéscsabai bemutatókon már ismerősnek tűnő művekkel *a.* párbeszédbe fogtak kölcsönösen erősítve a másikat, *b.* azonnal és feloldhatatlanul taszítani kezdték egymást. A változás effajta apró, alig észrevehető momentumaiból mozaikszerűen összeállítható az e kiállítássorozatban rejülő perspektívák közül választott és érvényesített elképzelés.

A rendezvény irányultsága a közönség igényeinek és értékrendjének figyelembe vétele szempontjából nem határozható meg egyértelműen, hisz a néző az előző tárlatok tapasztalatai alapján esetleg többre, jobbra vágyik, más esetben túl konzervatívnak vagy nagyon is modern(kedő)nek ítéli, a közreműködők és a bemutatott művek viszonylatában pedig egyidejűleg tűnhet helyben járásnak vagy perspektívával bíró, előre mutató vállalkozásnak. Közös nevező aligha létezik. Életképességét viszont egyértelműen mutatja, hogy a harmincharmadik felvonásról áll most módunkban beszélni. ”⁵⁸

⁵⁷ Páskándi Géza: A játékról, egyebekről. Duna-part, 2003/2. 7.

⁵⁸ GYARMATI 2003. [3–4].

Kiss Ilona képzőművész A könyvek végzete című kiállítása

Kisterem, 2003. október 22 – november 23.⁵⁹

A kiállítást Hudák Júlia, a Kner Nyomdaipari Múzeum igazgatója nyitotta meg.⁶⁰

Feladatok: a tárlat kurátori teendőinek ellátása, forgatókönyvének elkészítése, a meghívó elkészítése

Kiss Ilona 1979-ben diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskola Typografikai Tanszéke könyvművészeti szakán. Pályája kezdetén tervezőgrafikai feladatokat vállalt elsősorban, mely orientációt mára jócskán kitágította. Készít sokszorosított és egyedi képregrafikákat, művészkönyveket, könyvtárgyakat és lap-objekteteket. A Magyar Művészkönyvalkotók Társaságának alapító elnöke; nagy számú egyéni és csoportos kiállítás résztvevője hazánkban és külföldön egyaránt. Díjai és ösztöndíjai, fontosabb egyéni kiállításai és a műveit állományukban tudó közgyűjtemények felsorolása végeláthatatlan sort tesz ki.

A Munkácsy Mihály Múzeum a Nemzeti Kulturális Alapprogram Iparművészeti Szakmai Kollégiuma pályázati támogatása útján megvásárolta Kiss Ilona *Merengés* és *Csalárd* című munkáit.⁶¹

V4, Kapcsolatok. A Szlovák Művészeti Társaság kiállítása

Nagyterem, 2003. október 16 – november 16.⁶²

A kiállítást PhDr. Juraj Žadanský, a Terebesi Honismereti Múzeum igazgatója nyitotta meg.

A tárlat a Terebesi Honismereti Múzeum, a Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata Szlovák Kisebbségi Önkormányzata, a Békési Úti Községi Házak és a Munkácsy Mihály Múzeum közös szervezésében jött létre, lebonyolítása a Közművelődési Osztály feladata volt.

⁵⁹ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A könyvek végzete című kiállítás forgatókönyve; meghívója; plakátja; P. Szabó Ernő: A könyvalkotók sorsa. Beszélgetés Kiss Ilonával mesterekről, művekről, a kép és a szó harmóniájáról. Magyar Nemzet, 2004. január 5. 15: MMM KépAd leltári szám nélkül.

⁶⁰ HUDÁK 2004. 89–90.

⁶¹ A műtárgyak adatai:

Kiss Ilona: Merengés (2002; vegyes, egyéni technika, fa, drót, textil, szög; 31,5 x 37 x 6 cm; jelezve hátul: Kiss Ilona – Merengés; leltári szám: 2004.33.1);

Kiss Ilona: Csalárd (2002; vegyes, egyéni technika, fa, drót, textil, bőr, szög; 33,5 x 21 x 2,5 cm; jelezve hátul: Kiss Ilona – Csalárd; leltári szám: 2004.34.1).

⁶² Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A V4, Kapcsolatok című kiállítás meghívója; PhDr. Juraj Žadanský megnyitóbeszéde szlovák és magyar nyelven; Kontakty V4. Katalógus. Umelecká Beseda Slovenská. Bratislava, 2003: MMM KépAd 2062–2005.

Drozsnyik István képzőművész *Mr. Chagall, no és én* című kiállítása

Nagyterem, 2003. november 20 – 2004. január 13.⁶³

A kiállítást Banner Zoltán művészeti író nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat forgatókönyvének elkészítése, lebonyolítása, társrendezői teendők ellátása, a kísérőkiadvány tervezése és szerkesztése

Drozsnyik István még az elmúlt évezredben kereste meg a múzeumot kiállítási szándékával, a tárlat négy év elteltével valósult meg. Az alkotó – előzetesen tett ígéretének megfelelően – nyolc grafikát és két plasztikát ajándékozott a gyűjteménynek.⁶⁴

2004

Ötösfogat

Nagyterem, 2004. január 24 – február 16.⁶⁵

A kiállítást Banner Zoltán nyitotta meg.

Az *Ötösfogat* című tárlat Görgényi Tamás, Kiss Ernő, Sallai Lajos, Szappanos István és Wollmuth Frigyes, a Szegedi Tanárképző Főiskola rajz-földrajz szakán 35 évvel ezelőtt (azelőtt) végzett – részben helyi – alkotók közös bemutatkozása volt, amely egy vándorkiállítás állomásaként került megrendezésre a Munkácsy Mihály Múzeumban Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére. A lebonyolítást a Közművelődési Osztály vállalta magára.

NEStor / Nyisztor János képzőművész *Hibrid adathasábok* című kiállítása

Kisterem, 2004. február 19 – március 28.⁶⁶

A kiállítást Jakubecz András filozófiatörténész nyitotta meg.⁶⁷

Feladatok: kurátori teendők ellátása, a tárlat lebonyolítása

A kiállítás címében szereplő hibriditás a közlés felemásságára utal, hisz az adathasábok egy része van csupán jelen. Ezt nyomatékosítja az alcím, „Egy századnyit látott”, azaz a kiállítás anyagát nem látjuk meg és fogjuk fel (nem is láthatjuk meg, foghatjuk fel) egészében. Ennek szubjektív (más-más szubjektumok találkoznak a művek befogadásának folyamata során) és objektív (nincs minden egysége

⁶³ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Drozsnyik István kiállításának forgatókönyve; meghívója; Gyarmati Gabriella (szerk.): *Mr. Chagall, no és én*. Drozsnyik István képzőművész kiállítása. Kísérőkiadvány. Békéscsaba: MMM KépAd 2064–2005.

⁶⁴ Drozsnyik István múzeumunknak ajándékozott kollekciónak adatait a mellékletben közlöm (XII.).

⁶⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Az *Ötösfogat* című kiállítás forgatókönyvvázlata; meghívója; *Ötösfogat*. A 35 éve végzett, a szegedi Tanárképző Főiskola rajz-földrajz szakán diplomázott hallgatók kiállítása. Katalógus. Békéscsaba, 2003: MMM KépAd 2088–2005.

⁶⁶ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A *Hibrid adathasábok* című kiállítás forgatókönyve; meghívóterve; meghívója: MMM KépAd 2089–2005.

⁶⁷ Jakubecz András megnyitászövegét kibővítve közölte a *Bárka* című folyóirat. Jakubecz András: Tudat, percepció, megismerés; a belső beszéd és a lelkiismeret. Nyisztor János (NEStor) képzőművész *Hibrid adathasábok/Hybrid data prisms* című kiállítása a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban. *Bárka*, 2004/3. 109–115.

jelen az adathasábnak, bár ha jelen lenne, akkor sem lenne könnyebb dolga a nézőnek...) okai is vannak.

Az adathasáb jelen esetben két tényezőre vonatkoztatható, egyrészt egy számítógépes programsor leírására, másrészt egy növény mikrostruktúrájára (egy fahasáb, konkrétan akác, bár utóbbi mellékes). Úgy tűnik, hogy adathasáb és fahasáb párhuzamba állításáról beszélhetünk, a kettő csupán első látásra tűnik egymástól olyannyira távol lévőnek. Viszont lehet, hogy igazából egy hasonlatról van szó. A hibrid jelleget erősíti, hogy egy hagyományos és egy, idáig nem vizualizált (vizuálissá nem tett) logikai séma együttes jelenlétéről van szó.⁶⁸

A kiállításon szereplő műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (XIII.).

Karikatúrák a Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteményében című kiállítás

Kisterem, 2004. április 1 – május 2.⁶⁹

A kiállítást dr. Balog Erika, Békés Megye Képviselő-testülete Önkormányzati Hivatala Intézményfelügyeleti Osztálya vezetője és Föld S. Péter újságíró nyitották meg.

Feladatok: a tárlat kurátori teendőinek ellátása, lebonyolítása, a forgatókönyv elkészítése, a meghívó tervezése, az anyag passzpartúztatása, szakrendezés

A Munkácsy Mihály Múzeum országos gyűjtőkörű képzőművészeti kollekciónal bír, amely egyedi és sokszorosított eljárással készült munkákat egyaránt magában foglal. Vásárlásokkal, hivatalos átadásokkal és – az utóbbi években – elsősorban pályázatok útján gyarapodott gyűjteményünk, amelyben a XX. század immár klaszszikusként számon tartott alkotói, Anna Margit, Aba-Novák Vilmos, Barcsay Jenő, Gulácsy Lajos, Mattis Teutsch János, Perrott Csaba Vilmos, Scheiber Hugó és Kondor Béla munkái mellett az 1960–1980-ig terjedő időszakot felölelő grafikai anyag, valamint kortárs magyar alkotók művei lelhetők föl. Kezdeményezésünk a gyűjteményben lévő karikatúrák együttes bemutatására vállalkozott, és olyan műtárgyakat vonultatott fel, melyek döntő többsége még nem volt kiállítva. A grafikai anyaghoz három festményt is társítottunk, melyek evidens módon kapcsolódnak a tematikához, viszont nagy méretük okán kuriózumnak számítanak a karikatúra műfajában.

A kiállított műtárgyak listáját a mellékletben közlöm (XIV.).

⁶⁸ Az alkotó kiállításának megnyitóján gyűjteményünknek ajándékozta egy munkáját. A műtárgy adatai: Nyisztor János / NESTor: Scrapped density / Elvetett fajsúly (2004; számítógépes grafika, papír, kasírozva kartonra; jelezve balra lent: Nyisztor János (NESTor) 2004.02.19; 349 x 499 mm; leltári szám: 2004.7.1).

Egy évvel korábban megvásároltuk a Képző- és Iparművészeti Lektorátus pályázati támogatásával Nyisztor egy festményét is, adatai: Dedoszférikus tájtextúrák XXIV/1. (1996; olaj, farostlemez, fa; 96,2 x 106,1 cm; jelezve balra lent: NESTOR 1996; leltári szám: 2004.21.1).

⁶⁹ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Karikatúrák a Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteményében című kiállítás forgatókönyve; meghívója; plakátja; Föld S. Péter megnyitószövege: MMM KépAd 2093–2005; 2094–2005.

Bolmányi Ferenc

Kisterem, 2004. május 5–30.

Az orosházi Városi Képtár tulajdonát képező Bolmányi-anyagból rendezett tárlat megszervezését a Közművelődési Osztály bonyolította le. Megnyitó nem volt.

XIV. Országos Tervező Grafikai Biennále

Kis- és Nagyterem, Békés Megyei Jókai Színház Vigadó Galériája, Megyei Könyvtár, 2004. szeptember 25 – november 7.⁷⁰

A kiállítást dr. Bendzsel Miklós, a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke nyitotta meg.

Feladatok: a tárlat lebonyolításában való részvétel

A Biennále elindítása óta tematikus kiállításként jelentkezik, a 2004-es rendezvény témája: „PRIVÁT ÜZENET AZ UNIÓBA”.

Részlet a felhívásból:

„2004. május 1-jén csatlakozunk az Európai Unióhoz. Hogy mit hoz ez a nagy változás, az előre még titok. Az ünnepi eseményen kívül mégis van magánemberként is véleményünk, hogy kik vagyunk, milyenek vagyunk, hogyan érezzük magunkat, mit gondolunk másokról, mit viszünk az Unióba egyenként, magán-személyként, mit üzenhetünk egy másik ország polgárainak, a holland kisembernek, a bajor sörívónak, az angol grafikusnak, a francia bortermelőnek vagy a dán diáklánynak. Ezek privát üzenetek, melyek mellőzik a hivatalos ünnepélyességet. Az üzenetek lehetnek jók, rosszak, igazak, szatirikusak, magyarok és európaiak, de ami közös bennük, az a vizuális kultúra, amit a magyar tervező grafikus társadalom birtokol.”⁷¹

A kiállításon szereplő 146 alkotó 493 műve tucatnyi problémát vetett fel az alkalmazott grafika és általában a vizuális kultúra területéről.⁷²

⁷⁰ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A XIV. Országos Tervező Grafikai Biennále forgatókönyve; felhívása; meghívója; Gyarmati Gabriella (szerk.): XIV. Országos Tervező Grafikai Biennále. Katalógus. Budapest, 2004: MMM KépAd 2069–2005.

⁷¹ A Biennále Szervező Bizottsága által megfogalmazott felhívás idézett részletét a katalógusban is olvashatjuk: MOLNÁR 2004. [2].

⁷² A kiállítás által felvetett problematikával egybehangzó Bornemisza Rozi elemző írása. Bornemisza Rozi: Békéscsaba a tervező grafika őshazája. A XIV. Országos Tervező Grafikai Biennaléről. Bárka, 2005/1. 105–110. A folyóirat e lapszámát a biennále alkotóinak munkáival illusztrálta.

Krizbai Sándor legújabb festményei

Kisterem, 2004. június 4–24.⁷³

A kiállítást Novotny Tihamér művészeti író nyitotta meg.⁷⁴

Feladatok: a tárlat kurátori teendőinek ellátása, forgatókönyvének elkészítése, lebonyolítása, a kísérőkiadvány tervezése, szöveganyagának összeállítása, szerkesztése, az anyag szállítása

Az 1984 óta Magyarországon élő Krizbai Sándor (Marosvásárhely, 1949. július 15.) első Békés megyei kiállításának hiánypótló jellege volt, ugyanis a mester a közönség által meglehetősen kevésbé ismert régiókban. A bemutatkozó jellegből fakadóan az alkotó máshol még nem szerepeltetett, autentikus műtárgyegyüttest készített a tárlatra, melynek koncepciója gyermekkori élményből fakadt, egy Szent Kristófot ábrázoló fametszet keltette képzetekből és érzésekből indult ki.

A kiállításon szereplő művek listáját a mellékletben közlöm (XV.).

Orvos András festőművész életmű-kiállítása

Nagyterem, 2004. augusztus 5 – szeptember 5.⁷⁵

A kiállítást Lonovics László képzőművész, a Békéscsápi Művészeti Társaság elnöke nyitotta meg.⁷⁶

Feladatok: a tárlat forgatókönyvének elkészítése, lebonyolítása, szakrendezői teendőinek ellátása, a kísérőkiadvány tervezése, szöveganyagának összeállítása, szerkesztése, az anyag visszaszállítása

Orvos András (Békéscsaba, 1939. augusztus 27.) kiállítását Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata kérésére rendeztük meg, a vállalkozást műtárgy-kölcsönzéssel a váci Tragor Ignác Múzeum és több magángyűjtő segítette.

A kiállításon szereplő munkák listáját a mellékletben közlöm (XVI.).

⁷³ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Krizbai Sándor legújabb festményei című kiállítás forgatókönyve; Gyarmati Gabriella (szerk.): Krizbai Sándor legújabb festményei. Kísérőkiadvány. Békéscsaba: MMM KépAd 2095–2005.

⁷⁴ Novotny Tihamér megnyitószövegét kibővítve közölte a Bárka című folyóirat. Novotny Tihamér: Krizbai Sándor művészetéről. I. Preparált csontok, Trepanált koponyák, Alvó pásztorok II. Újra szerveült Tudáscsomagok – álomarcokra terhelt maradandó küldemények. Bárka, 2004/5. 88–94.

⁷⁵ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: Orvos András életmű-kiállításának forgatókönyve; Gyarmati Gabriella (szerk.): Orvos András életmű-kiállítása. Kísérőkiadvány. Békéscsaba; a kiállítás-megnyitó fotódokumentációja CD-n (fotó: Fekete István); Orvos András. Katalógus. Vác, 2001; Orvos András kiállítása. In: www.bekesonline.bhn.hu/hirek; a tárlat fényképes műtárgyjegyzéke (Orvos által összeállított album): MMM KépAd 2096–2005.

⁷⁶ Lonovics László megnyitószövegét (változtatásokkal) közölte a Bárka című folyóirat. Lonovics László: Virágok a megszüntetve-megőrzés szellemében. Orvos András jubileumi kiállítása a Munkácsy Mihály Múzeumban. Bárka, 2004/6. 94–96.

Válogatás a XXII. Miskolci Grafikai Biennále anyagából

Nagyterem, 2004. november 18 – 2005. január 5.⁷⁷

A kiállítást Kákóczi András művészettörténész, a Miskolci Galéria megbízott igazgatóhelyettese nyitotta meg.

Feladatok: kurátori teendők ellátása, a tárlat lebonyolítása, a meghívó tervezése, az anyag szállítása

A Munkácsy Múzeum igen gazdag grafikai kollekcióval bír, amelybe évről évre rendezett időszakos kiállításokkal enged betekintést közönsége számára. A gyűjtemény gyarapításának az utóbbi évtizedre jellemző nehézségei miatt a közelmúlt és napjaink terméséből alig tudunk vásárolni, minek okán a legfrissebb képgrafikai munkák átfogó bemutatására saját anyagunkból nem nyílik módunk. E hiány pótlása végett döntöttünk a XXII. Miskolci Grafikai Biennále anyagából készült válogatás közreadása mellett.

A kiállítás műtárgylistája a mellékletben található (XVII.).

Epilógus

Az előbbiekben igyekeztem a Munkácsy Mihály Múzeum képző- és iparművészeti kiállításairól olyan általános képet felvázolni, amelyből – művészettörténeti orientáltsága miatt – nem derül ki, hogy az intézmény rendezvényei miképpen viszonyulnak a múzeumok alapvető, ám egymástól olykor nagyon is különbözőnek látszó – hagyományos funkcióihoz. Dolgozatomat szándékosan nem terheltem az egyes rendezvények látogató-statisztikáival, ugyanis ez mondanivalómat nem kívánt irányokba vitte volna. Viszont megjegyzem, hogy javarészből fordított arányosságot fedezhetünk fel a muzeológiai kívánalmak nyomán megrendezett tárlatok kvalitásszintje és a széles közönségrétegek értékrendjét reálisan tükröző látogatói érdeklődés (látogatók száma) között. Mi a teendő? Rendezzen a múzeum színvonalas, ám csupán egy szűk értelmiségi réteg szellemi igényeit kielégítő tárlatokat, vagy mutasson be könnyebb fajsúlyú, kevésbé igényes és nem túlságosan komoly alkotókat/műveket/tematikát, csak hogy több látogatója legyen? Azaz a tömegkultúra-fogyasztók szintjére süllyedjen azért, hogy megtöltse termeit? Igyekezzünk egy jócskán elméleti alapozottságú, de vidéki mércével fölöslegesnek/tévesnek/erőltetettnek vélt értékrendhez való viszonyulást megtartani, vagy (ha másért nem, a nyugodt alvás kedvéért) idomuljunk a helyi erőviszonyokhoz és rendhez? Kérdés az, hogy ki kit művel, az intézmény a közt, vagy a köz az intézményt.

⁷⁷ Vonatkozó tételek a múzeum Adattárában: A Válogatás a XXII. Miskolci Grafikai Biennále anyagából című kiállítás forgatókönyve; meghívója; a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum programfüzete és ismertetője: MMM KépAd 2099–2005.

IRODALOM

BAKÓ 2000

Bakó Zs.: Munkácsy és művészetének szellemi örökösei. Katalógus-bevezető. In: Gyarmati G. (szerk.): Munkácsy és művészetének szellemi örökösei. Tanítványok, követők. Békéscsaba, 2000.

BÍRÓ 1999

Bíró Y.: Profán mitológia. Budapest, 1999.

CS. TÓTH 2001

Tóth J., Cs.: Valóságmetszetek személyessége. In: Cs. Tóth J. (szerk.): Ívek. Katalógus. Békéscsaba, 2001. 30–34.

ÉBER 1935

Éber L. (szerk.): Művészeti lexikon. I. Budapest, 1935.

FITZ é. n.

Fitz P.: A magyar textil kalandjai (1968–1993). In: www.btmfk.hu/textil.html

FRANK é. n.

Frank J.: Nagy Judit. Katalógus-bevezető. In: Nagy Judit. Budapest, é. n.

GYARMATI 2001a

Gyarmati G.: Katalógus-bevezető. In: Gyarmati G. (szerk.): XXXII. Alföldi Tárlat. Békéscsaba, 2001.

GYARMATI 2001b

Gyarmati G.: Egyidejű pályáivek. Gnant János, Lonovics László, Slezák Lajos és Széri-Varga Géza kiállítása a Munkácsy Mihály Múzeumban. Bárka, 2001/3. 73–79.

GYARMATI 2003

Gyarmati G.: Katalógus-bevezető. In: Gyarmati G. (szerk.): XXXIII. Alföldi Tárlat. Békéscsaba, 2003.

GYARMATI 2004

Gyarmati G.: Munkácsy. Festmények és grafikák a békéscsabai múzeumban. Békéscsaba, 2004.

HUDÁK 2004

Hudák J.: Művészkönyvek készítője. Kiss Ilona kiállításáról. Bárka, 2004/2. 89–90.

KÁTAI 1957

Kátai F.: Katalógus-bevezető. In: Tiszántúli Festőművészek Vándorkiállítása. Békéscsaba, 1957.

KISS 2002

Kiss I.: Sugalmak bölcsője. Art Forum, 2002/4. 26.

LÜDECKE 1978

Lüdecke, H.: Albrecht Dürer. Budapest, 1978.

MOLNÁR 2002

Molnár Gy.: Grafika (vagy) Reklám / Reklám (vagy) Grafika /!?!/. Katalógus-bevezető. In: Gyarmati G. (szerk.): XIII. Országos Tervező Grafikai Biennále. Katalógus. Budapest, 2002.

MOLNÁR 2004

Molnár Gy.: Privát globalizáció. Katalógus-bevezető. In: Gyarmati G. (szerk.): XIV. Országos Tervező Grafikai Biennále. Katalógus. Budapest, 2004.

PIRINT 2003

Pirint A.: Dürer és kortársai. A Herman Ottó Múzeum kiállításvezetői, 6. (2003)

SUPKA 1977

Supka M.: A XX. Alföldi Tárlat. Katalógus-bevezető. In: V. Kiss M. (szerk.): A XX. Alföldi Tárlat. Békéscsaba, 1977.

SZEIFERT é. n.

Szeifert J.: Horror vacui. In:

www.es.hu/pd/display.asp?channel=MUBIRALAT0210&article....

Eredetileg: Élet és Irodalom, 2003/1.

TAKÁTS 2002

Takáts Márton önálló kiállítása. In: A fióka ART Galériában rendezett kiállítás kísérőkiadványa. Budapest, 2002.

TSCHACHER 1998

Tschacher, H.: Vágréti Jánosról. In: Vágréti János kiállítása a Munkácsy Mihály Múzeumban. Kiállítási ismerető. Békéscsaba, 1998.

VÉGVÁRI 1958

Végvári L.: Munkácsy Mihály élete és művei. Budapest, 1958.

WEHNER 2002a

Wehner T.: Meditatív, szenvedélyes. Takáts Márton grafikusművész tárlata. Új Művészet, 2002/2. 41.

WEHNER 2002b

Wehner T.: Péreli Zsuzsa. In: Gyarmati Gabriella (szerk.): Péreli Zsuzsa. Kiállítási kísérőkiadvány. Békéscsaba, 2002.

**Exhibitions of fine arts and applied arts
in the Munkácsy Mihály Museum between 2001 and 2004**

- Gabriella Gyarmati -

Resume

As the fellow worker of the Munkácsy Mihály Museum Department of Fine Arts a significant part of my activity's scope is to carry through – with varying function and scope of duties – the exhibitions of fine arts and applied arts of our institution. In this paper, I undertake taking stock of these programs and looking briefly over the art-exhibitions realized by the Department of General Education in most cases upon the request of Békéscsaba City of County Rank, focusing my attention to the art historical connections in the first place. Since the decisive majority of the exhibitions by the Museum is of fine arts subject it seems fortunate to narrow down my inquiry – merely referring to quantitative reasons – to the period between 2001 and 2004.

The unequalness – just like in qualitative point of view – of the texts discussing the particular art-exhibitions represents the personal, professional based relationship well, which of course does not influence the attitude to performing duties. Nevertheless, it is indisputable that the image building intention formed consciously by the exhibitions during series of years appears in the activities conducted by trustee in the cleanest way. Conversely, the orientation of trustee is rather dependent on personality. It would be fine to believe that within the period discussed we succeeded in creating a kind of intellectual medium, perhaps workshop by the choice of art-exhibitions. However, for its sure announcement still a lot of changing shall occur concerning the audience, the local representatives of the fine and applied arts profession as well as the fellow workers of the museum. Consequently, it is keeping us waiting.

Gyarmati Gabriella
Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága
H-5600 Békéscsaba, Gyulai út 1.
E-mail: gyarmati@bmmi.hu

MELLÉKLET

- I. *Ívek*. Gnandt János, Lonovics László, Slezák Lajos, Széri-Varga Géza és Cs. Tóth János, a Békéscsábi Művészeti Társaság tagjai kiállításának anyaga
- II. *A XXXII. Alföldi Tárlat* katalógus-bevezetője
- III. Kolozsváry György grafikus kiállításának anyaga
- IV. Flóra Virág eddigi szereplései és kiállításának anyaga
- V. *A Beszéljünk újra Munkácsy Mihályról* című kiállítás anyaga
- VI. Péreli Zsuzsa *Aranykor* című kiállításának anyaga
- VII. A Független Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesülete tizenöt év után
- VIII. Kiss Attila Etele és Takáts Márton grafikusok *Mítoszok és városi csodák* című kiállításának anyaga
- IX. Vágréti János *Üzenet* című kiállításának anyaga
- X. Budai Tibor *Féltett világom* című kiállításának anyaga
- XI. *A Dürer és kortársai* című kiállításon szereplő alkotók életrajzi vázlata; a kiállított művek jegyzéke
- XII. Drozsnik István múzeumunknak ajándékozott kollekcója
- XIII. Nyisztor János *Hibrid adathasábok* című kiállításának anyaga
- XIV. *A Karikatúrák a Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteményében* című kiállítás anyaga
- XV. *A Krizsbai Sándor legújabb festményei* című kiállítás anyaga
- XVI. Orvos András életmű-kiállításának anyaga
- XVII. *A Válogatás a XXII. Miskolci Grafikai Biennále anyagából* című kiállítás anyaga

I. melléklet

Ívek. Gnandt János, Lonovics László, Slezák Lajos, Széri-Varga Géza és Cs. Tóth János, a Békéscsábi Művészeti Társaság tagjai kiállításának anyaga⁷⁸

Gnandt János

Út az üveghegyre I. (2000) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt 2000; m. t.

Út az üveghegyre II. (2000) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt 2000; m. t.

Esőben (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.

A kezdet (2001) p., pasztell; 640 x 490 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.

Görcsben (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.

⁷⁸ Mivel a katalógus műtárgylistát nem tartalmazott, a Bárka című folyóiratban megjelent elemzés lezárásaképpen közöltem a Munkácsy Mihály Múzeumban kiállított művek jegyzékét: GYARMATI 2001a. Az I. mellékletben alkalmazott rövidítések a következők: p. = papír; szám. grafika = számitógépes grafika; o. = olaj; farost. = farostlemez; j. j. l. = jelzés jobbra lent; j. ny. k. = jelzés a nyomaton kívül; b. l. = balra lent; l. k. = lent középen; j. l. = jobbra lent; j. n. = jelzés nélkül; m. t. = a művész tulajdona; mgt. = magántulajdon.

Konkáv (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.
Zuhanás (2001) p., pasztell; 640 x 490 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.
Törédékek (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J. 2001; m. t.
Meder (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt 2001; m. t.
Meteorit (2001) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt 2001; m. t.
Földmozgások I. (1999) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J '99; m. t.
Földmozgások II. (1999) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J '99; m. t.
Földmozgások III. (1999) p., pasztell; 640 x 490 mm; j. j. l.: Gnandt J '99; m. t.
Földmozgások IV. (1999) p., pasztell; 490 x 640 mm; j. j. l.: Gnandt J '99; m. t.

Lonovics László

Horizont I. (2000) o., farost.; 70 x 100 cm; j. n.; m. t.
Horizont III. (2000) o., farost.; 70 x 100 cm; j. n.; m. t.
Gótika (2000) o., farost.; 71,1 x 101,6 cm; j. n.; m. t.
Fényterek I. (2001) o., farost.; 79,9 x 80,2 cm; j. n.; m. t.
Fényterek II. (2001) o., farost.; 80 x 80,1 cm; j. n.; m. t.
Surlódó fények I. (2000) o., farost.; 106,4 x 136,7 cm; j. n.; m. t.
Surlódó fények II. (2000) o., farost.; 106,8 x 136,5 cm; j. n.; m. t.
Surlódó fények III. (2000) o., farost.; 106,5 x 136,4 cm; j. n.; m. t.
Kereszteződő fények (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Kereszteződő fények, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Fény a ferde horizonton (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Fény a ferde horizonton, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Születés (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Születés, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Piramis / Szimmetrikus fények (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Piramis / Szimmetrikus fények, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Növekedés (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Növekedés, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Horizont / Fények (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Horizont / Fények, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.
Piramis (2000) p., szám. grafika; 290 x 400 mm; j. ny. k.: b. l.: Piramis, l. k.: számítógépes grafika, j. l.: Lonovics László 2000; m. t.

Slezák Lajos

Hajnal (2001) o., farost.; 50 x 70 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Cím nélkül (2000) o., farost.; 60 x 50 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Kövek (2000) o., farost.; 50 x 60 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Derengés (2001) o., farost.; 50 x 60 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Eltávozott Nap (2000) o., farost.; 50 x 70 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Napnyugta (2001) o., farost.; 50 x 70 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Part (2000) o., farost.; 60 x 50 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Üdvözlet Békésből (2001) o., farost.; 50 x 70 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Összehajolva (2001) o., farost.; 60 x 50 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Emlékezés I. (2000) o., farost.; 50 x 40 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Emlékezés II. (2000) o., farost.; 50 x 40 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Ikarosz útjai I. (2000) o., farost.; 38 x 34 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.

Ikarosz útjai II. (2000) o., farost.; 38 x 34 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Ikarosz útjai III. (2000) o., farost.; 38 x 34 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Elmulás (2001) o., farost.; 37,7 x 32,8 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Elmulás II. (2001) o., farost.; 37,7 x 32,9 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.
Stáció (2000) o., farost.; 38 x 32,7 cm; j. j. l.: Slezák L.; m. t.

Széri-Varga Géza

Pulykakakas (1976) vörösréz; 52 cm; MMM ltsz.: 79.1.1.
Kentaurpár (1980) bronz, fa; 49,5 cm; m. t.
Nagyszüleim oltára (1989) bronz, réz, fa; 108,2 cm; m. t.
Moldvai freskók (1991) bronz, fa; 48,7 cm; m. t.
Lepkepár (1992) bronz, réz, fa; 52,3 cm; m. t.
A négyökrös szekér (1992) bronz, réz, mészko; 36 cm; m. t.
Kis fa (1994) bronz, fa; 210 cm; m. t.
Macskazene (1997) bronz, mészko; 46 cm; m. t.
Pókok (1997) bronz, réz, fa; 73,4 cm; m. t.
Ácsorgó (1998) bronz, fa; 94,5 cm; m. t.
Trombitás (1998) bronz, fa; 85,7 cm; m. t.
Széchenyi sétája (1999) bronz, réz, mészko; 45,4 cm; mgt.
Az idő bölcsei I. (2001) bronz, mészko; 45,9 cm; m. t.

II. melléklet

A XXXII. Alföldi Tárlat katalógus-bevezetője

„A 2001-ben a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban újra megrendezésre kerülő ALFÖLDI TÁRLAT, immár a harminckettedik, hű marad eddigi alapelvehez, hogy a hagyományok tiszteletben tartása, a tradíció territóriumán belül történő jelen idejű számvetés mellett és azzal együtt az újdonságok irányába forduljon. Egy – az alföldi régiónál nagyobb gyűjtőkörű és az alföldi festészet tárgyát jócskán kibővítő – kiállítással, a kortárs magyar képzőművészet keresztmetszetéről készült pillanatképpel kíván a szakma és a közönség számára szolgálni. A rendezvény elindításának gondolati alapját adó elképzelés, miszerint a vidéki alkotóknak szervezett formában is meg kell mutatniuk munkáikat az ottani közönségnek, híven tükrözve a művészeti élet decentralizációjának szándékát, de mivel a résztvevők köre gyorsan bővült, túllépve a megye és a térség határait, a kezdeményezés magát mentesítette a provincializmus dominanciájától.”⁷⁹

A Tiszántúli Festőművészek Vándorkiállítása elnevezéssel indult rendezvény akkori, 1957-es katalógusában ezt olvashatjuk: „A fővárosban megrendezett Vidéki Képzőművészek kiállítása mellett – melynek sok vidéki művész sem mint kiállító, sem mint szemlélő részese nem lehet, – szükség van az ország nagyobb tájegységeinek művészeit felvonultató tárlatokra is. Ezek egyben rendszeres ismerkedő helye-

⁷⁹ GYARMATI 2001a. 3.

ivé válhatnak a területen élő művészeknek.”⁸⁰ Bár az azonos területen élő alkotóknak aligha van szükségük ilyen típusú szervezett ismerkedési lehetőségekre, a szándék mégis nemes és irányultságát tekintve baráti hangvételi. Ezen első közös bemutató művészi programját, a kötelezően elvárt alkotói orientációt a katalógus szigorú kitételekkel összegzi:

- a látható valósággal kézzelfogható kapcsolatot kell (!) tartani
- az absztrakt mint szellemi termék és ábrázolási forma teljességgel kizárt, hisz „az ember számára a haladás csak a természet és a társadalom határain belül lehetséges”

A később Alföldi Képzőművészeti Kiállítás és csak 1964-től Alföldi Tárlatként nevesített művészeti találkozó az eltelt évtizedek alatt igen sok változáson ment keresztül. Egyrészt elveszítette vándor-jellegét, a kezdeti négy-öt megyeszékhelyet érintő útvonal a Munkácsy és az Erkel Ferenc Múzeum, valamint a gyulai vár helyszíneire, majd kizárólag a békéscsabai múzeumra redukálódott, s a hatvanas évek elejétől az évenkénti megrendezést a biennále-rendszer váltotta föl. Másrészt lépésről lépésre, egyre élesebben körvonalazódott új profilja, már 1977-ben a következőket olvashatjuk Supka Magdolna katalógus-bevezetőjében: „...az Alföld nem jelent számukra (az alkotók számára) sem tematikai, sem stiláris megkötöttséget – legfeljebb a tárlaton való otthonosságukat teszi indokoltabbá – jól példázza a kiállításra beküldött művek tartalmi-formai sokarcúsága”.⁸¹ Ez a folyamat igen érzéketlenül követhető nyomon a kísérő kiadványok átlapozásával és feltartóztathatatlanságát híven tükrözi a 2001-es válogatás is.

„Az ALFÖLDI TÁRLATNAK egységes összképet kialakítani lehetetlen vállalkozás és távol áll céljainktól. A művekre jellemző tartalmi sokrétűség és stílusbeli sokarcúság az általuk képviselt színvonal, a minőség révén hozható csak közös nevezőre. A legkülönbözőbb magatartási formákat figyelhetjük meg a festészet, a grafika és a szobrászat tárgykörében, ha annyifélet nem is, ahányan jelentkeztek felhívásunkra. Kétségtelen, hogy találunk autentikus megnyilvánulásokat, de felfedezhetők hasonló hangok, megoldásbeli párhuzamok is. Találkozhatunk a múlt eredményeit korszerűsítve továbbfejlesztő mesterekkel és korszerű irányzatok konzervatív szemléletű művelőivel, valamint a régi és az új igen változatos arányú és módszerű elegyítésével. Ami leolvasható az alkotásokról, a résztvevők nagyon is különböző orientációja a képzőművészeti önkifejezés lehetőségeinek tekintetében, az aprólékos műgond vagy a fesztelen, olykor zajos képi nagyvonalúság, a művészetben egymás mellett tejtestvéri jóviszonyban élő ráció és mámor, gondolat és érzés öröktől fogva tartó dualitásáról beszélő, tárgyiasult kérdésfelvetést és választást jelent.

⁸⁰ KÁTAI 1957. [4].

⁸¹ SUPKA 1977. [4].

Az augusztus 12-től szeptember 23-ig, a Munkácsy Mihály Múzeum Nagytermében látható kiállítást háromszáznál is több műből válogatott kollekció adja. A zsűri elnöke Wehner Tibor volt, aki mellett művészettörténészként Mezei Ottó és Gyarmati Gabriella szavazhatott. A festészetet Barabás Márton, a szobrászatot Orosz Péter képviselte, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus részéről Sós Katalin tanácsos volt jelen. Álláspontjukról tanúskodva, a tárlat hetvenkilenc alkotó százharminchat munkáját tartalmazza. A döntő többségében festészeti munkákból építkező összeállítás, amelyek alkotói ismételten az olajhoz, az akrilhoz, a temperához és az akvarellhez nyúltak, egyedi képgrafikákkal, különféle sokszorosító grafikai eljárások produktumaival, plasztikákkal és az iparművészet egykor még rendhagyóan, ma már rendszeresen jelenlévő egyetlen ágával, a tűzzománccal egésziül ki.

Díjalapítóink között üdvözölhetjük a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületét, a Békéstáji Művészeti Társaságot, valamint a rendezvény állandó mecénásait, Békés Megye Képviselőtestületét és Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzatát.

A katalógus teljes szöveg- és válogatott képanyaga, amely most jelenik meg első ízben színes reprodukciókkal, a Praktikomp Kft. jóvoltából az interneten is elérhető: www.bhn.hu/alfolditarlat.⁸²

III. melléklet

Kolozsváry György grafikus kiállításának anyaga

- 1–8. A természet szimbóluma (50 x 70 cm/db)
9. Leicaval (50 x 70 cm)
10. Királyok (100 x 70 cm)
- 11–13. Maják (70 x 50 cm)
14. Tavak és emberek (100 x 70 cm)
- 15–16. Piros-kék kompozíció (70 x 100 cm)
17. Katasztrófa (70 x 100 cm)
- 18–19. Keleti mítoszok (70 x 100 cm/db)
20. Gyűjtogatás (70 x 100 cm)
21. Jazz band (70 x 50 cm)
22. Fürdőzők (70 x 100 cm)
23. Korosztályok (70 x 100 cm)
24. Páva a vízparton (70 x 100 cm)
25. Tanulmányok (100 x 70 cm)
26. Ikrek (50 x 70 cm)
27. Magnetikus erők (50 x 70 cm)
28. Gravitáció (50 x 70 cm)
29. Figurák tánca (50 x 70 cm)

⁸² GYARMATI 2001a. 3.

30. Gépek bosszúja (50 x 70 cm)
31. Bolond és madár (70 x 100 cm)
32. Csendélet (70 x 50 cm)
33. Tűzvirág (70 x 50 cm)
34. Sakkozók a vízben (70 x 50 cm)
35. Akrobata a strandon (70 x 50 cm)
36. Kompozíció (100 x 70 cm)

IV. melléklet

Flóra Virág eddigi szereplései és kiállításának anyaga

Csoportos kiállítások:

- 1998: Mini rajz, Budapesti Őszi Fesztivál, Nádor Galéria, Budapest
- 1999: Schaufenster Extra, Galerie Brumne, Frankfurt
- 2000: Magyar művészkönyvek, Goethe Intézet, Budapest
Lélegzet, Erdei Ferenc Művelődési Központ, Kecskemét
Livres-Libres. Magyar könyvtárgyak, Musée Ianchelevici, Belgium
III. Nemzetközi Művészkönyv-kiállítás, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
A Frankforti Könyvvásár művészkönyv-kiállítása, Csepel Galéria, Budapest
II. Nemzetközi Művészkönyv-kiállítás, Arka Galéria, Vilnius Könyv, Ráday-kasztély, Pécel
- 2001: A könyv műalkotás, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár
- 2002: Új könyvek, művészkönyvek, Nádor Galéria, Budapest
- 2002–2003: Békéscsabai Jókai Színház, Vigadó Galéria, Békéscsaba
- 2004: Marseilles–Budapest. A Magyar Művészkönyvalkotók Társaságának jubileumi kiállítása, Vízivárosi Galéria, Budapest
Művészkönyvek kiállítása. Papírvarázs Fesztivál, Art IX Galéria, Budapest
Óbudai Könyvhét, Rózsahegy Kávézó, Budapest
- 2005: A Freie Münchner und Deutsche Künstlerschaft kiállítása, Haus der Kunst, München
- 2006: A múlthatatlan könyv – Művészkönyvek és a kortárs bibliofil könyvkiadás, Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
- 2006: IV. Nemzetközi Művészkönyv-kiállítás, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár

Önálló kiállítások:

- 2002: Sugalmak bölcsője, Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
Termékenyítő gondolatok őre, Jantyk Mátyás Múzeum Békési Galériája, Békés

Az Munkácsy Mihály Múzeumban rendezett kiállítás anyaga

1. Lélek (1996; szitanyomás, linóleummetszet, papír; 290 x 275 x 20 mm)
2. Közeledő távolodók (1999; géz, viasz, fa; 23 cm)
3. Megvalósulásra várva (1999; viasz, vatta, papír; 25 x 16,5 cm)
4. Lélegzet (1999; viasz, fa, textil, szitanyomás, papír; 14 x 27 x 1,5 cm)

5. Begombolva (1999; vászon, szitanyomás; 32 x 13,5 cm)
6. Betűboly (2000; viasz, vatta; 26 x 26 x 7 cm)
7. Dobbanásnyi távolságra (2000; viasz, vatta; 17 x 15 x 10 cm)
8. A rossz álmok fájának gyümölcse (2000; viasz, vatta, szén; 52 x 18 x 13 cm)
9. Sugalmak bölcsője (2000; viasz, vatta; átmérő: 31 cm)
10. A betűvetés szentélyének ablaka (2001; viasz, vatta, üveg, ólom; 30 x 30 x 27 cm)
11. Imamalom (1999; viasz, vatta, papír; 10 x 30 cm)
12. A hátára fordult könyörgés (2002; viasz, vatta, tükör, ólom; 35 x 39 x 23 cm)
13. A termékenyítő gondolatok öre (2002; viasz, vatta, papír, üveg; 52 x 68 cm)
14. Cím nélkül I. (2002; viasz, vatta, szén; 50 x 84 cm)
15. Cím nélkül II. (2002; viasz, vatta, fa; 37 x 75 cm)
16. Cím nélkül III. (2002; viasz, vatta, üveg, fa; 58 cm)
17. Cím nélkül IV. (2002; viasz, vatta; 10,1 cm)

V. melléklet

A Beszéljünk újra Munkácsy Mihályról című kiállítás anyaga

Festmények:

1. Reök Lajosné (1864; olaj, vászon; 68 x 55,5 cm; jelezve jobbra lent: Munkácsy M.; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 61.4)
2. Reök Lajos arcképe (1864; olaj, vászon; 68 x 55,5 cm; jelezve jobbra lent: Munkácsy M.; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 61.3)
3. Tanulmány a *Falu hősé*hez (1874–1875; olaj, fa; 67 x 102 cm; jelzés nélkül; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 86.11.1)
4. Leány tálcával (1876; olaj, vászon; 114 x 82,8 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; jelzés nélkül; leltári szám: 87.17.1)
5. Zongoralecke (1890; olaj, fa; 95,5 x 128 cm; jelezve balra lent: M. de Munkácsy; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 62.4)
6. Pihenés az erdőben / Csevegés az erdőben (1886; olaj, vászon; 90 x 117 cm; jelezve jobbra lent: M. de Munkácsy; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 62.2)
7. Kutyacsalád (1890-es évek; olaj, fa; 73 x 100 cm; jelezve balra lent: M. de Munkácsy; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 62.3)
8. Krisztus töviskoszorúval / Tanulmány az *Ecce homo*hoz (1895–1896; olaj, fa; 65 x 54 cm; jelzés nélkül; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5764.1)
9. Pásztortűz / Parasztok estebédje a pusztán (1865; olaj, vászon; 25 x 36,3 cm; jelzés nélkül; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2236)
10. Húsvéti locsolás /vázlat/ (1865; olaj, vászon; 29 x 38,3 cm; jelzés nélkül; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2238)
11. Női arckép (1867; olaj, vászon; 75 x 65,3 cm; jelezve jobbra lent: Munkácsy Mihály 1867; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 2179)
12. Tanulmányfej (évszám nélkül; olaj, vászon; 65 x 48,5 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 56.217. T)
13. „Mégis mozog a föld” (1868; olaj, fa; 41,3 x 34 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 2819)
14. Mosókonyhában /vázlat/ (1877; olaj, vászon; 46 x 64,5 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 56.217. T)

15. Műteremrészlet /vázlat/ (1876; olaj, fa; 96 x 131 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 50.521)
16. Levelet olvasó hölgy (1892; olaj, vászon; 98,5 x 130,5 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 2553)
17. Táj folyóval (1880 körül; olaj, vászon; 46 x 56 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 4618)
18. Nászúton / Mézeshetek I. (1885; olaj, fa; 29,5 x 40 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 7692)
19. Virágcsendélet korszóval (1881; olaj, fa; 107 x 140,5 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 7023)
20. Sztrájk /vázlat/ (1894; olaj, vászon; 83 x 130 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 66.158. T)
21. Tanulmány a *Siralomházhoz* / Szűrös legény (1869; olaj, vászon; 40,4 x 34 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1895)
22. Tanulmány a *Siralomház* főalakjához / Az elítélt (1869–1870; olaj, vászon; 37 x 31,3 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 7023)
23. A falu rossza / Korhely férj / Rézeges férj hazatérése (1872–1873; olaj, vászon; 107,5 x 150 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 4144)
24. Önarckép (1860–1863; olaj, fa; 18,4 x 13,7 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 59.72. T)
25. Mozart halála /vázlat/ (1886; olaj, fa; 42,5 x 61 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 50.520)
26. Fiatal kapitány elbeszélése (1888; olaj, fa; 130 x 95 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 50.522)
27. Olvasó nő I. (1880-as évek eleje; olaj, fa; 54,5 x 45 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 60.74 T)
28. Vízmenti lakás (1880 körül; olaj, fa; 45,5 x 73 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 6379)
29. Újoncozás (1878; olaj, vászon; 127 x 196 cm; jelezve balra lent: Munkácsy M.; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 58.85)
30. Mély út (1870-es évek vége; olaj, vászon; 90 x 69 cm; jelezve jobbra lent: Munkácsy; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: L.U.58.85)
31. Krisztus a keresztfán / Tanulmány a *Golgotához* (1882–1883; olaj, vászon; 248 x 129,5 cm; jelzés nélkül; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 2566)
32. Krisztus Pilátus előtt / színvázlat (1880–1881; olaj, vászon; 139 x 199,8 cm; jelezve jobbra lent: M. de Munkácsy 1881; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 2565)
33. A reneszánsz apoteózisa / A bécsi Kunsthistorisches Museum mennyezetképéhez készült színvázlat (évszám nélkül; olaj, vászon; 100 x 94,5 cm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 76.19. T)

Grafikák:

1. Lakodalmi hívogatók / Fonó asszony (évszám nélkül; grafit, papír; 354 x 256 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2223)
2. Ülő juhász subában (évszám nélkül; grafit, papír; 208 x 170 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2227)
3. Oláh menyecske korszóval (évszám nélkül; szén, papír; 670 x 471 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1905–1888)
4. Oláh család a ház előtt (1862; szén, papír; 678 x 515 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1905–1887)

5. Ülő paraszt szűrben (évszám nélkül; grafit, papír; 208 x 180 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2228)
6. Parasztok lóval (1866 körül; lavírozott tus, grafit; 210 x 302 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2231)
7. Fiúarckép I. (1860-as évek; grafit, papír; 255 x 200 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: F. 65.112)
8. Fiúarckép II. (1860-as évek; grafit, papír; 256 x 200 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: F. 65.113)
9. Fiúarckép III. (1860-as évek; grafit, papír; 255 x 200 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: F. 65.114)
10. Fiúarckép IV. (1860-as évek; grafit, papír; 255 x 200 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: F. 65.115)
11. Szeget-szeggel. Illusztráció Petőfihez (évszám nélkül; grafit, papír; 211 x 342 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2220)
12. Háromalagos szénásszekér /vázlat/ (1867 körül; grafit, papír; 310 x 345 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2221)
13. Szénásszekér (évszám nélkül; grafit, papír; 217 x 299 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1931–2222)
14. A falu hőse / Tanulmány a főalakhoz (1875; grafit, papír; 270 x 211 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–1114)
15. Siralomház / Tanulmány a főalakhoz (1869; grafit, papír; 312 x 237 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1920–618)
16. Siralomház / Tanulmány a kislány alakjához (évszám nélkül; vegyes technika, papír; 630 x 434 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1952–4679)
17. Toborzás (1868; vegyes technika, papír; 513 x 711 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1955–5704)
18. Tépéscsinálók / Tanulmány a főalakhoz (1871; grafit, papír; 240 x 313 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1935–2812)
19. Részeges férj hazatérése /vázlat/ (1873; grafit, papír; 240 x 322 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1928–2086)
20. Konyhában (1873 /?/; rézkarc, papír; 195 x 280 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–36)
21. Milton /negyedik vázlat/ (1876–1877; grafit, papír; 211 x 270 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–15)
22. Mozart halála /első vázlat/ (1886; grafit, papír; 246 x 334 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1935–2914)
23. Női arckép (1880-as évek; grafit, papír; 270 x 210 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–25)
24. Ecce homo /tanulmány/ (1895; grafit, papír; 260 x 270 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–34)
25. Karlsbadi fasor (1880; akvarell, papír; 252 x 392 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1902–9)
26. Vázlat a *Papagáj* című műhöz (1876; grafit, papír; 297 x 219 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1951– 4395)
27. Két család a szalonban (1882; grafit, papír; 300 x 360 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1952–4667)
28. Krisztus Pilátus előtt (1881; tus, toll, papír; 97 x 127 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1934–2528)

29. Önarckép (1881; kréta, papír; 285 x 255 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1934–2567)
30. Golgota /vázlat/ (1882; vegyes technika, papír; 213 x 319 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1925–1130)
31. Pamlagon ülő fiatal nő / A reggel /vázlat/ (1887; tus, toll, papír; 291 x 227 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1920–683)
32. Honfoglalás / Árpád alakja (évszám nélkül; tus, toll, papír; 100 x 88 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1948–4135)
33. Honfoglalás /vázlat/ (1893; tus, toll, papír; 110 x 350 mm; Magyar Nemzeti Galéria; leltári szám: 1948–4136)

Relikviák és dokumentumok a MMM Történeti gyűjteményéből:

1. Szörcsetek (évszám nélkül; fa, szőr; különböző vastagsággal és szárhosszal; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5530.1, 53.5530.5, 53.5530.9, 53.5530.13, 53.5530.19, 53.5530.20)
2. Festőállvány (évszám nélkül; fa; 145 x 60 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5531.1)
3. Akvarell-mappa (évszám nélkül; papír, vászon; 370 x 270 mm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5571.1)
4. Lüsster munkakabát (évszám nélkül; textil, lüsster; 88 x 60 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 58.26.167)
5. Ezüst babékoszorú tokkal. Felirata a szalagsávon: „Munkácsi Munkácsy Mihálynak, a nagy művésznek, szülővárosa, Munkács. 1882 február” (átmérő: 40 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5550.1.1–2)
6. Pohár puttófejjel (évszám nélkül; ezüst, domborított; 9,3 x 6,8 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5553.1)
7. Faragott fadoboz (évszám nélkül; tölgyfa; 12 x 38 x 16 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.55349.1)
8. Irattartó mappa (évszám nélkül; sárgaréz, bőr, karton, vászon; 25 x 31 x 1,6 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 2002.15.1)
9. Szivartárca Munkácsy címerével (évszám nélkül; ezüst, bőr, fém, vászon; 13 x 9,7 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5603.1)
10. Tintatartó (évszám nélkül; öntöttvas; 11,5 x 18,5 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5581.1)
11. Kölnisüvegpár (évszám nélkül; ezüst, üveg; 17 x 9,5 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5551.1.1, 53.5552.1)
12. Kölnisüveg monogramos fedővel (évszám nélkül; ezüst, üveg; 9,5 x 4 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5556.1)
13. Pelerin (évszám nélkül; gyapjúszövet; 120 x 180 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 58.26.168)
14. Névjegykártya (évszám nélkül; karton; 55 x 95 mm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5568.1)
15. Szivartárca Munkácsy címerével (évszám nélkül; ezüst, bőr, fém, vászon; 13 x 9,7 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5603.1)
16. 1900-ban Kölnben kiadott naptár Munkácsy arcképével (1900; papír, nyomat; 110 x 70 mm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5567.1)

17. A *Krisztus Pilátus előtt* című kép bemutatóját követő bankett meghívója (1881; karton; 150 x 210 mm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 58.26.79)
18. Házikabát (évszám nélkül; plüss, selyem, selyemzsinór; 144 x 56 cm, ujjhossz: 63 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 83.15.1)
19. Bőr kesztyű (évszám nélkül; szarvasbőr, 9-es méret; 25 x 11 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5540.1.1-2)
20. Kesztyűujj-tágító (évszám nélkül; ébenfa, ezüst; 29 x 4,5 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5541.1)
21. Cipőhúzó (évszám nélkül; fényezett ébenfa; 20 x 4 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5542.1.1)
22. Monogramos ruhakefe (évszám nélkül; ezüst, fényezett ébenfa, sörte; 16 x 4,5 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5546.1)
23. Monogramos kalapkefe (évszám nélkül; ezüst, fényezett ébenfa, sörte; 19 x 3 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5547.1)
24. Monogramos hajkefepár (évszám nélkül; ezüst, fényezett ébenfa, sörte; 14 x 8 cm/db; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5543.1, 53.5544.1)
25. Bajuszkéfe (évszám nélkül; csont, sörte; 12,5 x 6,7 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5545.1)
26. Majomfejes sétatob (évszám nélkül; faragott keményfa; 88 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5564.1)
27. Esernyő Munkácsy monogramjával (évszám nélkül; fém, fa, textil; 91 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 58.26.182)
28. Szemüveg aranyozott kerettel (évszám nélkül; fém, üveg; 10,8 x 3,8 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5537.1)
29. Szemüvegtok a kölni Josef Krause látszerészetéből (évszám nélkül; fa, papír, bársony; 16,6 x 4,1 x 1,8 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5536.1.2)
30. Pecsétnyomó Munkácsy címerével (évszám nélkül; vas, elefántcsont; 8,5 x 2 cm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5577.1)
31. Gyászjelentés (1900. május 7.; papír, nyomat; 240 x 310 mm; Munkácsy Mihály Múzeum; leltári szám: 53.5569.1)

VI. melléklet

Pérelí Zsuzsa *Aranykor* című kiállításának anyaga

1. Falizék (1983; gobelin, talált tárgy, gyapjú, selyem; 97 x 45 x 40 cm)
2. Aranykor (1986; gobelin, arany-, ezüstsál, gyapjú, csipke, szalag, selyem; 80 x 170 cm)
3. Gyerekmadonna (1986; egyéni technika, aranyszál, gyapjú, zsinór, toll, selyem; 80 x 64 cm)
4. Péter és Pál (1991; gobelin, gyapjú, selyem; 80 x 120 cm)
5. Pompeji ablak (2000; gobelin, gyapjú, selyem; 140 x 163 cm)
6. Átjáró (2002; gobelin, gyapjú, selyem; 103 x 81 cm)
7. Könyöklő (2000; gobelin, gyapjú, selyem, zsenília; 77 x 130 cm; Déri Múzeum tulajdona; leltári szám: II. 89. 25. 1; jelzés jobbra lent: P Zs)
8. Kockás portré (2001; grafit, papír; 385 x 220 mm)
9. Vihar (2001; grafit, papír; 390 x 220 mm)
10. Égi-földi Magdolna (1992; tus, tinta, papír; 285 x 205 mm)
11. Anyai ágon (1999; tus, papír; 230 x 185 mm)
12. Víz (1992; tinta, papír; 205 x 290 mm)

13. Medjugorjei üdvözet (1992; tus, tinta, papír; 200 x 280 mm)
14. Padlástörténelem – Gödörháza (1996; tus, papír; 360 x 480 mm)
15. Padlástörténelem – Velemér (1996; tus, papír; 360 x 480 mm)
16. Ikrék (1994; pasztell, papír; 280 x 200 mm)
17. Szakítás (évszám nélkül; tinta, papír; 280 x 200 mm)
18. Frici fotóműterem (évszám nélkül; fotó, tinta, papír; 280 x 500 mm)

VII. melléklet

A Független Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesülete tizenöt év után⁸³

Az ezen időszakban a Munkácsy Mihály Múzeumba látogatók viszonylag széles keresztmetszetet kapnak Békés megye művészeti életére vonatkozólag. Két alkotókör is jubileumi kiállítást rendez ez évben, a Békéstáji Művészeti Társaság tíz, a FAMME, azaz a Független Alkotók Művészeti és Művelődési Egyesülete tizenöt éves fennállását ünnepli. Van olyan alkotó, aki mindkét csoport tagja, mások tagok, de nem szerepelnek, ám a megyei összképet így is befolyásolják.

Ahogy kortárs képző- és iparművészetünkben, úgy a FAMME-ben is, korlátok közé *nem* szorított stílussokféleség uralkodik. E társaságban nincs előírt, uralkodó hang (mint például a Gyulai Nyári Művésztelep esetében a kritikai realizmus), maximális tolerancia jellemzi, és ez a megengedő jelleg adja – ahogy a csoportos kiállítások esetében általában – az eklektikus összképet. Az effajta eklektika, sokféleség alapja, háttere és oka természetesen az ember, az emberi különbözőség, akinek gondolatai a legváltozatosabb módon és irányokban mozognak, és ezen gondolati háttér megjelenítéséhez a lehető legmegfelelőbb kifejezési mód megtalálása a cél, vagyis a formai problémák megoldása. Akik figyelemmel kísérik a FAMME útját, alkotóinak pályáját, e kiállítást – nyilvánvaló aktualitása mellett – az egyén, a szubjektum szempontjából is fontosnak tartják, hisz az egy életműben az utóbbi években végbement változások, másrészt a statikus egyhelyben járások egyaránt beszédesen vallanak a látogatók számára.

A fotósként 2000-ben, a társaság Mokos Teremben rendezett kiállításán debütáló **Kopanyicza Ágnes** nyolc színes fényképet állít most ki az 1999-től 2002-ig terjedő időszak terméséből válogatva. Ő gyermeki egyszerűséggel csodálkozik rá látványra, térre, látványra rácsodálkozó figurára, de nyilvánvaló, hogy a természeti környezetbe ékelődő emberi produktum kiemelten foglalkoztatja. Például szépen rakott kőfalba vágott nyíláson átnézve nyitja meg előttünk a távlatot, azzal keretezi az igazából megmutatni kívánt részletet. Kíváncsiságában saját kíváncsiságunkra ismerhetünk, ahogy utazásainkkor a „minél többet felfedezni vágyától” vezérelve ahova csak lehet, ki-, be- le-, fel- és átpillantunk.

⁸³ Gyarmati Gabriella kiállításmegnyitó beszéde.

Romvári Etelka két iparművészeti technikát képvisel most, tűzzománcokat és hímzett textileket hozott. Utóbbiak nem az önálló képalkotás irányvonalát képviselik, melyre talán a legismertebb példa a Rippl-Rónai József által az Andrássy-ebédlő számára tervezett darab. Textilmunkáin inkább a népművészeti formakincs elemei felhasználásának, a népies íz mindennapjainkba való becsempészésének az 1970-es évek szándéka szerinti újjáélesztését vélem. A zománcaiból készült válogatás igen egységes és harmonikus. Közülük mindenképpen ki kell emelnem a *Hegyeoldalt*, amelyen Romvári Etelka a természetábrázolás kelet-ázsiai felfogása szerint dolgozott, szeszélyesen hullámzó vonalakkal próbálta megragadni a hegy általános jellemzőit, nem egy hegyről beszél, hanem a hegyről általában.

Hevesi Ferenc talán túlon túl is józan álláspontot képviselő és dekorativitásra törekvő csendéleteinek látás- és festésmódja szemernyit sem oldódott az utóbbi években, hisz festőjük kidolgozó és mesélő kedvének azóta is szabad folyást enged. Témaválasztásában döntően a barokk időszakára datálható holland csendéletfestőket követi, ezt büszkén és nyíltan vállalja, ahogyan feszesen távolságtartó naturalizmusa alapján a Mácsai Istvánnal – egyébként egyik kedvencével és példaképével – való összehasonlítást is.

Krajcsovszki Tamás fehérrel tompított sárgákkal és kékekkel kalauzol bennünket díszítésmentes álmovilágában.

Horváth Lajos most mellőzi a békési Jantyik Mátyás Múzeumban, a tízéves jubileumi kiállításon megismert szürrealisztikus fogalmazásmódot. Becsületos igénnyel fordul kiindulási alapként a lány anyatermészethez, ahogyan azt **Baji József** is teszi. Ők erkölcsi, társadalmi problémákat szántsándékkal nem vesznek ecsetjükre, kritikai szándékkal nem zaklatják a nézőt. A mindennapjainkat természetes módon átszövő drámát kiszűrve, andalítják a nézőt. Baji Józseffel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az olajfestéknek a pasztellkrétával való fölcserélése üdvös változást hozott munkáiban, e technikával frissebben tudja tartani tájképeit.

Adamik György János 2000-ben történt megismerkedésünk óta lemondott arról, hogy nagy mesterek műveinek kissé átdolgozott másolatait tárja közönség elé. A személyes élményből fakadó, saját érzelmi töltésével átítatott vállalkozás, mint az *Apám* című tábla is, az előbbieknél jóval céltudatosabb és eredményesebb próbálkozásnak tűnik.

Görgényi Tamásnak – minthogy múzeumunk két tárlatán is szerepel egyszerre – módjában áll az őt érdeklő festészeti és grafikai témák mindegyikébe bepillantást nyújtani, de csak a festészeti és grafikai témákba, ugyanis plasztikai közül nem hozott. Egyik legjelentősebb, önálló kiállításán e teremben már bemutatott műve, a Tenk László *Fűzfaországára* emlékeztető *Különös tánc* most a Nagyterembe került, e kollekciónak része viszont a közönség által kedvelt hajósi pincesor mellett a XXXII. Alföldi Tárlaton már szerepeltetett, mindig némi megdöbbenést és az alkotói szándék megfejtésének tekintetében értetlenséget kiváltó, *A „disznófejű Nagyúr”* című akvarellje.

Papp Zoltán – szintén hűen önmagához – újra cizellált finomságú, gondosan felépített kompozíciókat hozott. A *Kötéltánc* finoman karikatúrisztikus, misztikus, ezáltal kissé modoros színezetű pillanatkép. Az absztrakcióba hajló, kristályszerkezetre emlékeztető részek a jelenet tér- és időnélküliségét hangsúlyozzák. A *Lapjegyzeteken* (a *Memento*n) az akvarell átlátszóságát, fátyolosságát jó érzékkel állítja a kifejezés szolgálatába. Harmadik művén, a *Gondolatok egy rajzoló tollából* című grafikáján álcázásképpen klasszikus hangvételt használ, így könnyebben bújthatja el a szürrealisztikus elemeket. Papp Zoltán munkáinak aprólékossága mindig és tulajdonképpen méltán nyűgözi le a tárlatlátogatókat.

Kolarovszki Zoltán festésmódjára bizonyos fajta mozgékonyság jellemző, számára nem létezik olyan téma, amelyet nyugalmasan lehetne és tudna megmutatni. Zaklatott és vibráló, mégis egységes, koncentrált. A *Corpus* és a *Késes ember* nem új művek, de Kolarovszki legkiemelkedőbb munkái közé tartoznak, az alkotó lelki és gondolati irányultságának, festői tehetségének beszédes példái. Az atmoszféra, amit e két táblán belül teremt, elsősorban nem vallásos és nem irodalmi. Inkább az átélés önfeledtségéről beszélhetünk esetében, hogy az ábrázolás tárgyához pusztá ürügyként nyúlt volna, fel sem merül. A színekkel és a formákkal szinkronizálja, teszi érthetővé számunkra a képeken feldolgozott, mélyen átértzett isteni és emberi drámát, a történet, a cselekményt. Az e táblák keltette feszültség – továbblépve a szintén az Alföldi Tárlaton látott íriszekkel (*Virágok II.*) – valamennyire feloldható.

A realitáson túlit tárgyaló festészetnél maradvá **Megyeri-Horváth Gáborról**, a tárlat egyik vendégéről szólnék. *Corpus* – ma immár másodszor – ám jellegében, felfogásában a Kolarovszkiétől teljességgel eltérő szemléletet tükröző előadásban. Itt a test többféle értelmezéssel is bírhat: Az első, miszerint a testi, földi lét átmenetiségét, semmirevaló eszköz-létét, bűnösségét hangsúlyozza. Talán ezért tűnik kézenfekvőnek Franz von Stuck *A Bűn* című, 1890-es művével való párhuzamba állítás. Másrészt az effajta testábrázolás a külső hatások közvetlen és közvetett következményeként – azaz, ha újszövetségi vonalon haladunk tovább az elemzésben, Krisztus kízzatására kell gondolnunk – az eredeti állapothoz képest szinte a felismerhetetlenségig eltorzult állapotot mutat. A *Feltámadáson* egy anyagiságát veszített, szubsztanciálisan redukált testetlen testet szippant fel, olvaszt magába a fény, a feltámadás földöntúli arany fényessége, talán az isteni kegyelem. E két mű esetében a cím túlon túl is meghatározó az értelmezés irányát tekintve, egyértelműen megszabja a gondolkodás menetét, nem hagyva a nézőnek szabadságot. Magam is a csapdájába estem.

Szabó Julianna retorikája a keresés bizonytalan stádiumán túljutott, stabil értékrendet, rendszert mutat az esztétikum és a mondanivaló viszonylatában, határozott és határozottan feminin is egyben. A vonallal, a folttal és a színnel való bánásmódjából bizonyos feszültség fakad, ami rokon a természet eredendő dinamikájával, organikus alapjellel. Műveinek kisugárzása révén automatikusan előhívja közönségéből az azonosulás érzését, erősen absztraháló jellegű fogalmazásmódja ellenére sem marad távol a befogadótól. Egyetlen itt lévő festményén, a legutóbbi Al-

földi Tárlaton szerepeltetett *Hegyeken* kívül olyan tűzzománcokat mutat be, amelyek a képző- és az iparművészet határmezsgyéjén mozognak. Szabó Julianna ugyanis eltávolodott a régi ötvös zománctechnikától, de nemcsak a technikától, hanem elsősorban a régi zománckészítők szellemiségétől. Anyagkísérletekkel, a rétegvastagsággal, a matt és a fényes felületek különbségében rejltő lehetőségek kihasználásával és az égetés módozataival játszva készíti tábláit.

Szeverényi Mihály érzeteket, hangulatokat kelt, ahogy tette azt eddig is, viszont ami új, hogy a korábban alkalmazott figurákat, amelyek esetleg elvonhatták a figyelmet az igazán közölni kívántról, most elhagyta. Az emberalakok megfestésével különböző mértékben, de állandóan együtt járó narrativitás helyett a faktúrát helyezi most előtérbe, az általa használt és tőle megszokott színtartományt zöldekkel egészítve ki.

Szabó Norbert vendégként 2000-ben állított ki először a csoporttal. Akkor egy csendéttel szerepelt, melynek festőisége és a képi elvonatkoztatás korrektsége okán felkelthette a közönség kíváncsiságát pályája nyomkövetése iránt. Abban az évben nyert felvételt a Magyar Képzőművészeti Egyetemre. Cím nélkül beadott munkája annyira a közelmúlt termése, hogy a csomagolóanyag néhány helyen ráragadt a képre, tehát a legfrissebb helyzetjelentésnek tűnhet Szabó Norbert érdeklődésére vonatkozólag. A szakirányú felsőoktatási intézményben elfoglalt státusa, tehát iskolás volta okán számomra eldönthetetlen, hogy ez a festmény életre szóló elkötelezettség az absztrakt mellett vagy stílusgyakorlat csupán. Mindenesetre nyilvánvaló, hogy az absztraktot kicsit emberszabásúvá próbálja tenni azzal, hogy jobbra lent egy végletekig egyszerűsített figurafoltot, szemlélt, résztvevőt helyez a kompozícióba. Abban az esetben, ha a kép téves elképzelést követve, tehát rosszul került a falra, előbbi szerény próbálkozásom az elemzésre vonatkozólag érvényét veszti, hisz, ha elforgatjuk, már nem figuráról, hanem például oldalnézetben ábrázolt ülőalkalmatosságról beszélhetünk, amelyen ki más, mint a néző foglalhat helyet.

A FAMME e kiállításon résztvevő tagjainak munkásságában rejltő perspektívák rövid felvázolásával megpróbáltam rávilágítani azokra a fontosságokra és különbözőségekre, amelyekre az alkotók fókuszálják figyelmüket. Nekik gratulálni szeretnék, és kívánom, hogy ezt a fajta társasági létet még sokáig és kedvvel érezzék magukénak!

VIII. melléklet

Kiss Attila Etele és Takáts Márton grafikusok
Mítoszok és városi csodák című kiállításának anyaga

Kiss Attila Etele munkái:

1. Afrika elrablása (2003; rézkarc, papír; 275 x 520 mm)
2. Lepkeszárny (2000; rézkarc, papír; 250 x 165 mm)
3. A gyűjtő (2000; rézkarc, papír; 350 x 210 mm)
4. Danse macabre (1996; hidegtű, papír; 200 x 95 mm)
5. Europé és bikája (2002; hidegtű, papír; 150 x 125 mm)

6. Kert (2002; rézkarc, papír; 80 x 80 mm)
7. A tükör (2002; linóleummetszet, papír; 190 x 185 mm)
8. Isteni gerjedelem (2002; linóleummetszet, papír; 260 x 160 mm)
9. Thészeusz és Minotaurusz (2002; linóleummetszet, papír; 320 x 150 mm)
10. Görögök cselekedetei VII. (2002; linóleummetszet, papír; 200 x 175 mm)
11. Ikarosz (2002; linóleummetszet, papír; 300 x 220 mm)
12. Szarvassá váltak (2001; linóleummetszet, papír; 420 x 155 mm)
13. Furulyás (2001; linóleummetszet, papír; 390 x 120 mm)
14. Dudás (2002; linóleummetszet, papír; 390 x 140 mm)
15. Dobos (2002; linóleummetszet, papír; 370 x 140 mm)
16. A lyukból (1996; hidegtű, papír; 105 x 80 mm)
17. Álom-mítosz (2000; hidegtű, papír; 150 x 340 mm)
18. Thor (2003; rézkarc, papír; 350 x 120 mm)
19. A gyűjtő – Barlangban (2000; rézkarc, papír; 160 x 230 mm)
20. A gyűjtő – Hazafelé (2000; rézkarc, papír; 165 x 250 mm)
21. Szárnyak nélkül (2003; rézkarc, papír; 295 x 165 mm)
22. Oidipusz és a Szfinx (2002; rézkarc, aquatinta, papír; 250 x 165 mm)

Takáts Márton munkái:

1. Budapest Hommage à Piranesi / Margit-híd (1994–1995; rézkarc, papír; 245 x 495 mm)
2. Budapest Hommage à Piranesi / Gellért Fürdő (1994–1995; rézkarc, papír; 245 x 495 mm)
3. Budapest Hommage à Piranesi III. (1994–1995; rézkarc, papír; 245 x 495 mm)
4. Budapest Hommage à Piranesi IV. (1994–1995; rézkarc, papír; 245 x 495 mm)
5. Várakozás / Múterem (1996; aquatinta, repesztés, papír; 395 x 475 mm)
6. A Sátán bálja, Hommage à Bulgakov (1995–2000; rézkarc, papír; 505 x 730 mm)
7. A vándor rézkarcoló kalandjai III. (1998; rézkarc, papír; 240 x 330 mm)
8. Hommage à Villon (1997; hidegtű, papír; 505 x 350 mm)
9. A menthetetlen I. (1999; monotípiá, papír; 350 x 500 mm)
10. Máté 10,38 (2002; repesztés, aquatinta, papír; 320 x 430 mm)
11. Városi csodák I. (2002; hidegtű, papír; 350 x 500 mm)
12. Városi csodák II. (2002; hidegtű, papír; 350 x 500 mm)
13. Városi csodák III. (2002; hidegtű, papír; 350 x 500 mm)
14. Városi csodák IV. (2002; hidegtű, papír; 350 x 500 mm)
15. Városi csodák V. (2002; hidegtű, papír; 350 x 500 mm)
16. Kávészünet a Les Deux Magots-ban (1998; repesztés, aquatinta, metszet, papír; 320 x 446 mm)
17. Blues Párizsban / Hajnali kávéház (1999; monotípiá, papír; 350 x 500 mm)
18. Párizsi emlék (1999; monotípiá, papír; 350 x 500 mm)
19. Hazatérés (2002; lavírozott tus, papír; 350 x 500 mm)
20. Múterem I. (2003; tus, papír; 500 x 700 mm)
21. Múterem II. (2003; tus, papír; 500 x 700 mm)

IX. melléklet

Vágréti János *Üzenet* című kiállításának anyaga

Festmények:

1. Álarc (2000; olaj, vászon; 42 x 42 cm)
2. Égi tünemény (2000; olaj, vászon; 69,7 x 55,2 cm)
3. Ragadozó (2000; olaj, vászon; 77,5 x 58,5 cm)

4. Hamlet (2000; olaj, vászon; 85,5 x 82 cm)
5. Asszonyok (2000; olaj, vászon; 84 x 84 cm)
6. Lázadás (2000; olaj, vászon; 83 x 81,5 cm)
7. A bagolyarc (1997; olaj, vászon; 70 x 66 cm)
8. Figyelő szemek (2000; olaj, vászon; 70 x 55 cm)
9. Gondolatok áramlása (1999; olaj, vászon; 85,5 x 82 cm)
10. Szerelmem pettyes köntöse (1999; olaj, vászon; 80,5 x 80 cm)
11. Éjszakai manók tánca (1998; olaj, vászon; 76,2 x 98 cm)
12. Csodák hajnala (1999; olaj, vászon; 98,5 x 76 cm)
13. Nem vagy egyedül (2000; olaj, vászon; 96 x 84 cm)
14. Sötét erők (1998; olaj, vászon; 50 x 67,5 cm)
15. Arcok (1999; olaj, vászon; 62 x 63 cm)
16. Táncolók (2000; olaj, vászon; 80,5 x 61 cm)
17. Ne haragudj rám! (2000; olaj, vászon; 62,5 x 62 cm)
18. Ördög vigye el (2001; olaj, vászon; 54,7 x 70 cm)
19. Holdig érő életfa (1999; olaj, vászon; 69,9 x 54,7 cm)
20. Erők próbája (1999; olaj, vászon; 63,4 x 62 cm)
21. Mutatványosok (1998; olaj, vászon; 60,4 x 65,6 cm)
22. Szeretkező madarak (1998; olaj, vászon; 63 x 65 cm)
23. Sárgában tündököl (1999; olaj, vászon; 57 x 68,2 cm)
24. Gyertek utánam! (1999; olaj, vászon; 63,7 x 66,3 cm)
25. Bálványok (1998; olaj, vászon; 68,5 x 66 cm)
26. Békakirály (1997; olaj, vászon; 58 x 70 cm)
27. Arc (1997; olaj, vászon; 91 x 87,5 cm)
28. Jelek dallama (1997; olaj, vászon; 69,5 x 76 cm)
29. Ölelés (1996; olaj, vászon; 71,2 x 78 cm)
30. Előadás előtt (1995; olaj, vászon; 141 x 130 cm)
31. Karám-arc (2002; olaj, vászon; 93 x 97,5 cm)
32. Jelek (2001–2002; olaj, vászon; 103 x 110 cm)
33. Mutatvány (1999; olaj, vászon; 130,3 x 161 cm)

Plasztikák:

34. Család (évszám nélkül; topolyafa; 91 cm)
35. Apám (évszám nélkül; márvány; 13 cm)
36. Termékenység (évszám nélkül; meggyfa; 34,7 cm)
37. Anya gyermekével (évszám nélkül; meggyfa; 37,5 cm)

Dokumentumok:

38. 82 db kézzel írt lap (megközelítőleg A/4 méretűek)

X. melléklet

Budai Tibor grafikus *Féltett világom* című kiállításának anyaga

1. Isten kardja (1996; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
2. Szent István törvényei (1991; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
3. Tihanyi alapítólevél (1990; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
4. Halotti beszéd (1991; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)

5. Ómagyar Mária-siralom (1994; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
6. Aranybulla (1990; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
7. Himnusz (1996; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
8. Szózat (1998; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
9. Nemzeti dal (1998; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
10. Gábor Áron rézágyúja (1998; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
11. József Attila: Óda (2001; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
12. Ady Endre: A föl-földobott kő (2001; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
13. Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (2001; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
14. Radnóti Miklós: Razglednica 2–3. (2001; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
15. Radnóti Miklós: Razglednica 4. (2001; rézkarc, papír; 300 x 200 mm)
16. Bartók Béla: A csodálatos mandarin (2003; rézkarc, papír; 245 x 245 mm)
17. Bartók Béla: A fából faragott királyfi (2002; rézkarc, papír; 245 x 245 mm)
18. Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára (2002; rézkarc, papír; 245 x 245 mm)
19. Mindig magasabbra (1994; rézkarc, papír; 198 x 325 mm)
20. Az önmegvalósítás kényszere (1994; rézkarc, papír; 198 x 325 mm)
21. A vágy bennünk örökké él (1994; rézkarc, papír; 198 x 325 mm)
22. Törékeny boldogság (1994; rézkarc, papír; 198 x 325 mm)
23. Megelégedetlen boldogság (1993; tus, papír; 280 x 310 mm)
24. Az élet él és élni akar 1. (1994; tus, színes ceruza, papír; 350 x 240 mm)
25. Az élet él és élni akar 2. (1994; tus, színes ceruza, papír; 375 x 240 mm)
26. Alföldi sorsok 2. (1990; tus, színes ceruza, papír; 350 x 240 mm)
27. Az önmegvalósítás kényszere (1988; tus, papír; 350 x 240 mm)
28. Köztünk élő daedalusok 1. (1992; tus, színes ceruza, papír; 625 x 440 mm)
29. Köztünk élő daedalusok 2. (1993; tus, színes ceruza, papír; 625 x 440 mm)
30. Köztünk élő daedalusok 3. (1993; tus, színes ceruza, papír; 625 x 440 mm)
31. Félzett világom (1996; színes ceruza, papír; 430 x 340 mm)
32. Örök megújulás 1. (1993; tus, papír; 320 x 505 mm)
33. Örök megújulás 3. (1993; tus, papír; 330 x 530 mm)
34. Örök megújulás 4. (1999; tus, papír; 340 x 540 mm)
35. Meditáció a repülésről (1988; tus, papír; 350 x 240 mm)
36. Pihenő az út felénél (1988; tus, papír; 340 x 205 mm)
37. Állatillusztrációk: erdei béka, sárgafejű királyka, seregély, füstí fecske, cigánycsuk (akvarell, papír)
38. Állatillusztrációk: fülemüle, kakukk, nyaktekeres, odvas keltike (akvarell, papír)
39. Állatillusztrációk: óriás szitakötő, ürge, lápi poc, csuka (akvarell, papír)
40. Állatillusztrációk: víziskorpió, őzbak, nappali pávaszem, négyfoltos acsa (akvarell, papír), őznász (grafit, papír)
41. Állatillusztrációk: füstí fecske, kékcinege, mentét, ürge gyík (grafit, papír)
42. Állatillusztrációk: sarlós partfutó, darvak, görény, havasi lile (grafit, papír)
43. Irodalmi illusztrációk: Jack London: Farkasvér I–IV. (grafit, papír)
44. Irodalmi illusztrációk: Bernard Malamud I–IV. (grafit, papír)
45. Irodalmi illusztrációk: Kálnay Adél: Akácok, Móra Ferenc: Virágnyelven, Sütő András: Gond és jelkép, Móricz Zsigmond: Kis Samu Józsika (grafit, papír)
46. Irodalmi illusztrációk: Annus József: A szökevény, Örkény István: Disznóölés, Tamási Áron: Közös kincs, Sarkadi Imre: Baleset (grafit, papír)
47. Irodalmi illusztrációk: Tóth Máté Miklós: Gyógycukorkák, Varga S. József: Kakas, Varga S. József: Malac, Móricz Zsigmond: Péter körülnéz lány után (grafit, papír)
48. Irodalmi illusztrációk: Nemere István: Ratus, Móra Ferenc: Vásár, Varga S. József: A hálátlan, Kerék Imre: Lucázó (grafit, papír)

XI. melléklet

A Dürer és kortársai című kiállításon szereplő alkotók életrajzi vázlata

Heinrich Aldegrever (Paderborn, 1502 – Soest, 1558): Aldegrever aranyműves, festő és metsző, Albrecht Dürer és Marcantonio/Marcantonius Raimondi tanítványa, a reformáció híve.

Metszetein – valószínűleg Marcantoniusnak köszönhetően – már megfigyelhető az itáliai manierizmus hatása, amely az alakok megnyújtásában és a tér túlexponálásában nyilvánult meg. A táj és az architektúra ábrázolása síkszerű, a tér mélységének érzékeltetését mellőző.

Bibliai és mitológiai tárgyú rézmetszetei korában igen népszerűek voltak.

Bartel Beham (Nürnberg, 1502 – Nürnberg, 1540): Bartel Beham testvérével, Hans Sebald Behammel együtt az ún. „Kis formátumú mesterek” (Kleinmeister) csoportjába tartoznak, akik kidolgozták az apró levelek cizellált vonaltechnikáját a réz- és fametszetek készítése során.

Bartel Beham 1525-ig Nürnbergben dolgozik, majd Münchenben a bajor herceg szolgálatába áll, ahol leginkább arcképeket fest. Kisméretű rézmetszetein Dürer és az itáliai reneszánsz eredményeit egyaránt értékesítette, míg ornamentális mintalapjaival ő gyakorolt jelentékeny hatást korára, fametszéssel készült ex librisei közül is több fennmaradt.

Hans Sebald Beham (Nürnberg, 1500 – Nürnberg, 1550): Német festő, fa- és rézmetsző, akit Nürnbergből szabadelvűségéért száműznek. Életének hátralevő éveit Münchenben, majd Frankfurtban tölti, ahol Brandenburgi Albrecht bíbornok számára táblaképeket fest, az Egenolph Christian Könyvkiadónak pedig realiztikus, humortól sem mentes illusztrációkat készít. A „Kis formátumú mesterek” csoportjának egyik vezető személyisége, aki valószínűleg Dürer tanítványa és munkatársa lehetett. Korai művein érezhető mesterének erős befolyása, később Holbein, Altdorfer és Marcantonio/Marcantonius Raimondi manierizmusának hatása alá kerül. Legelterjedtebb műsorozatának tekinthetjük a Luther által németre fordított Újszövetség illusztrációs anyagát. Különös érdekességet jelent, hogy készített egy, Árpád-házi szentjeink közül Szent Istvánt, Szent Imrét és Szent Lászlót ábrázoló metszetet is.

Mintalapjaival szerepet játszott a német reneszánsz iparművészet fejlődésében, formakincsének alakulásában.

Hans Burgkmair (Augsburg, 1473 – Augsburg, 1531): Augsburgban élő festő és fametsző, akire erőteljes hatást gyakorolt Albrecht Dürer és Martin Schongauer munkássága, valamint az antik művészet és az itáliai mesterek közül Andrea Mantegna és Marcantonio Raimondi is. (Előbbi azért érdekes, mert Marcantonio Raimondira pedig Dürer gyakorolt jelentékeny befolyást, olyannyira, hogy a *Kis Passió*nak és a *Mária életének* több lapját le is másolta.) Ezen hatások jól megfigyelhetők a *Miksa császár diadalmenétét* ábrázoló lapokon, amelyekkel Dürer, Hans

Leonhard Schäufelein, Hans Springinklee és még sok más művész mellett vett részt a császár személyét dicsőítő mű illusztrálásában. A diadalmenet százharmincöt dúc-ról nyomott lapsorozatából Burgkmair hatvanhatot mondhat magáénak. Nagyméretű munkái elsősorban a mesteri rajzkészséggel és a bravúros technikai kivitellel vonják magukra a szemlélő figyelmét.

Id. Lucas Cranach (Kronach, 1472 – Weimar, 1553): A reformáció képvisőjeként számon tartott, Wittenbergben élő mester Albrecht Dürer kortársa, a német reneszánsz egyik legkiemelkedőbb képviselője, festő, aki rövid ideig bár, de igen sikeresen foglalkozott fametszetek készítésével is. Naturalisztikusan felfogott dinamikus jelenetei, a táj iránti érdeklődése ahhoz a művészethez sorolják, amely a német hagyományokhoz hűen nem habozik itáliai mesterektől ihletve, saját kifejezési eszközeit új elemekkel gazdagítani. Cranach fametszeteire elsősorban az alakok teltsége jellemző, ez a német iskola egyik sajátossága. Művei erősen befolyásolták és ösztönözték a dunai iskolát, amelynek jelentős képviselője volt a regensburgi Albrecht Altdorfer is.

Wittenbergben a tudományt és a művészetet pártoló egyetemalapító, Bölcs Frigyes szász választófejedelem udvari festőjeként 1508-ban nemesi rangot kap, munkáin azután gyakran használja címerképét, a szárnyas, koronás, szájában gyűrűt tartó kígyót mesterjelként.

Albrecht Dürer (Nürnberg, 1471 – Nürnberg, 1528): Dürer édesapja Magyarországról, a Gyula mellett fekvő Ajtós faluból vándorolt ki Németországba. 1455-ben aranyművesként érkezett Nürnbergbe, ahol tizennyolc gyermeke közül 1471-ben harmadikként született az európai reneszánsz egyik legkiemelkedőbb mestere.

A festészetben elért eredményeinek kiemelése mellett meg kell említenünk, hogy a réz- és fametszés önálló művészeti ággá válása döntően neki köszönhető. Édesapjától tanulva az ötvösséget, saját niello díszítései kivitelezésének tapasztalatait felhasználva, az első mesterek között próbálkozott a karcolás technikájának alkalmazásával. Első karcait vaslemezekre készítette, de foglalkozott rézmetszéssel, hidegtűvel és fametszéssel is. Kompozícióin egyesítette az itáliai reneszánsz szellemét, a rá nagy hatást gyakorló Andrea Mantegna és Giovanni Bellini eredményeit a németalföldi tájfestészetre jellemző lírai fogalmazásmóddal. Így a német grafikában, amely a régi áramlatokhoz híven az ornamentális felfogást részesítette előnyben, az említett jellemzők egymáshoz rendelésével ideális szintézist hozott létre.

Albert Glockendon (Nürnberg, 1432 – ?, 1568 /?/): Az illuminátorokat és miniaturafestőket is útjukra indító Glockendon művészcsalád feje a Nürnbergben működő Albert Glockendon rézmetsző, akinek művein a XV. században élt nagy kortárs, Martin Schongauer hatása érezhető. Az itáliai mesterek munkáinak ismeretéről árulkodik az architektúra értelmezésének és megmutatásának módja, amely el-lentétben áll az észak-európai reneszánszra jellemző kemény drapéria-megformálással.

Ludwig Krug (Nürnberg, 1485/1489 – ?, 1532): Nürnbergi születésű német aranyműves, éremkészítő, festő és metsző, máig számon tartott ötvös család sarja, aki Neudorfban dolgozott. (A család leszármazottai a XVIII. századig az ötvös céh tagjai voltak.) Krug a szobrászatban is képes volt jelentékeny produktumokat létrehozni; grafikai munkásságának közismert jellemzője pedig, hogy Schäufeleinhez hasonlóan ő is piktogrammal szignálta műveit. Témaválasztására bibliai és mitológiai jelenetek megformálása jellemző, Dürer hatása viszont a figurák anatómiai ábrázolásában és a szöveges feliratok alkalmazásának módjában is megfigyelhető.

Hans Leonhard Schäufelein/Schäufelin (Nürnberg, 1480/1482/1485 – Nördlingen, 1538/1540/1542): Schäufelein Nördlingenben és Nürnbergben dolgozó festő és fametsző. Dürer tanítványa, segítje és követője, akinek hatása több munkájában egyértelműen felfedezhető. Mesteréhez hasonlóan grafikai munkáit illusztrációs célra készítette, részt vett többek között I. Miksa császár *Teuerdank* című művének fametszetekkel történő illusztrálásában is. Munkássága elsődleges jellemzője a technikai bravúr, ami lehetőséget teremt számára a korabeli viselet gondos, aprólékos részletezéssel történő ábrázolására, mely segítséget jelenthet az e kor viseletei iránt érdeklődőknek is.

Martin Schongauer (Colmar, 1430 körül – Breisach, 1491): A festő és rézmetsző Schongauer munkásságával jelentősen befolyásolta Dürert is, aki – ha nem is volt tanítványa – éppen az ő fa- és rézmetszetein fedezte fel a népszerűsítésnek azon lehetőségeit, amire a festészet nem nyújtott lehetőséget. Több német alkotóhoz hasonlóan a németalföldi művészet, konkrétan Roger van der Weyden befolyása alatt állt, de Dürerhez hasonlóan Schongauer műveiben is megtaláljuk a sajátos német iskola jegyeit. Köztudottan közvetett, de egyértelmű hatást gyakorolt a garamszentbenedeki úrkoporsó oldalán lévő domborműveket készítő ismeretlen szobrászra.

Schongauerrel kezdődik a német grafika virágkora, és neki köszönhető, hogy az e technikában rejlő lehetőségek kihasználásával a széles társadalmi rétegek számára is elérhető, igényes műtárgytípus jöhetett létre.

Michel Wohlgemuth (Nürnberg, 1434/1437 – Nürnberg, 1519): Nürnbergben működő német festő és rézmetsző festett, faragott szárnyasoltárokat készítő műhelyében Dürer is tanult. Wohlgemuth nem tartozik a német gótika legkarakteresebb alkotói közé, de tanítványaiban fel tudta kelteni az érdeklődést az új művészi irányok és a sokszorosító grafika iránt, amelyben az ornamentalizmus régi hagyományait összekapcsolták az érzéki tapasztalatokat képben kifejező új lehetőségekkel. Nagyszabású vállalkozása, a Schedel-féle világkrónika illusztrációi jelentik grafikai munkássága csúcsát.

Martin Zatzinger (? , 1477 – ?, 1540/1555): Münchenben működő aranyműves és rézmetsző, aki műveit (az iniciálék mellett) nevének különféle változataival (Zingl., Zasinger stb.) szignálta. Rézmetszetein a kiváló ötvösmester keze nyomát lehet felfedezni, amely a vonalak finomságában, a részletek és a táji környezet aprólékos, cizellált kidolgozásában figyelhető meg.

Daniel Hopfer (1470–1536): 1493-tól 1536-ig Augsburgban működő német grafikus, akiről fennmaradt, hogy már 1505-ben készített maratott mélynyomásos lapokat (vaslemeze). „Nem kiváló művész, de a grafika történetében az első egyike, aki a rézmaratás technikáját, amely a fegyverkovácsok díszítményeiből ered, képnyomásra vitte át. Fiai, Hieronymus és Lambert Hopfer, teljesen az ő modorában dolgoztak.”⁸⁴

A kiállított művek jegyzéke

1. Heinrich Aldegrever: Massinisa és Sophonis (1553; önálló mű; rézkarc, aláragasztott papír; jelzés: 1553 AG. Felirat: Massinisa Scipionis... expiruit; leltári szám: N 2, S 3476)
2. Heinrich Aldegrever: József és Putifárné (1532; önálló mű; rézkarc, aláragasztott papír; jelzés: 1553 AG; leltári szám: N 1, S 3475)
3. Heinrich Aldegrever: Putifárné megvádolja Józsefet (1532; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1553 AG; leltári szám: N 5, S 3479)
4. Heinrich Aldegrever: Herakles és Antaios (1529; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1529 AG; leltári szám: N 3, S 3477)
5. Heinrich Aldegrever: Férfi kutyával és bottal (1538; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: II. 1538 AG; leltári szám: N 4, S 3478)
6. Heinrich Aldegrever: Tamara királynő (1549; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1549 AG. Felirat: II. REG. XIII. THAMAR...PRE TRISTITIA.; leltári szám: N 6, S 3480)
7. Heinrich Aldegrever: Titus Manlius (1553; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1553 AG. Felirat: Tit. Manlius...obtrunca uit; leltári szám: N 7, S 3481)
8. Heinrich Aldegrever: Lót megvédelmezi az angyalt (1555; önálló mű; rézkarc, aláragasztott papír; jelzés: 1555 AG; leltári szám: N 8, S 3482)
9. Heinrich Aldegrever: A vének megvádolják Zsuzsannát (1555 utáni utánnomás; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1555 AG; leltári szám: N 9, S 3483)
10. Heinrich Aldegrever: A vének megkövezése (1555; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1555 AG.; leltári szám: N 10, S 3484)
11. Bartel Beham: Harcosok csoportja (1520–1525; *A meztelen harcosok* c. lap része; rézmetszet, aláragasztott papír; jelzés nélkül; leltári szám: N 39, S 3494)
12. Bartel Beham: A zsugori (1520–1540; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés nélkül. Felirat kartusban: ECCLESIA...MENSCH; leltári szám: N 40, S 3495)
13. Hans Sebald Beham: Trajánus császár (1537; önálló mű; rézkarc, vízjegy nélküli papír; jelzés: 15 HSB 37. Felirat kartusban: IMP. TRAIANVS...MVLIERI ADIVDICAVIT; leltári szám: N 66, S 3426)
14. Hans Sebald Beham: Az emmauszi vacsora (1537; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, 1550 utáni utánnomás, vízjegy nélküli papír; jelzés: HSB.; leltári szám: N 50, S 3428)
15. Hans Sebald Beham: Krisztus Kajafás előtt (1537; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, 1550 utáni utánnomás, vízjegy nélküli papír; jelzés: 1537 HSB; leltári szám: N 51, S 3429)
16. Hans Sebald Beham: Ecce homo (1537; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, 1550 utáni utánnomás, vízjegy nélküli papír; jelzés : ... HSB; leltári szám: N 53, S 3432)

⁸⁴ ÉBER 1935. 475.

17. Hans Burgkmair: A kalkuttai vademberek / Cochin királya; csoport kosarakkal (1516–1518; Lap a *Miksa császár diadalmenete* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír, utánnomás; jelzés nélkül; leltári szám: N 148, S 3462)
18. Hans Burgkmair: A kalkuttai vademberek / Cochin királya; csoport elefántokkal (1516–1518; Lap a *Miksa császár diadalmenete* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; utánnomás; jelzés nélkül; leltári szám: N 146, S 3461)
19. Hans Burgkmair: Gutzin király / Cochin királya (1508; A *Der König von Gutzin* c., öt lapból álló együttes harmadik lapja; fametszet, vízjegy nélküli papír, utánnomás; jelzés: 1508 H.B. Felirat: DER KVNIG VON GVTZIN; leltári szám: N 124, S 3452)
20. Hans Burgkmair: A kalkuttai vademberek / Cochin királya; harcosok csoportja (1516–1518; Lap a *Miksa császár diadalmenete* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; utánnomás; jelzés nélkül; leltári szám: N 149, S 3454)
21. Lucas Cranach: Krisztus Pilátus előtt (1509–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 186, S 3467)
22. Lucas Cranach: Krisztus Kaiafás előtt (1509–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 185, S 3414)
23. Lucas Cranach: Krisztus elesik a kereszt terhe alatt (1509–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 187, S 3415)
24. Lucas Cranach: Krisztus megkoronázása töviskoszorúval (1509–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 506, S 3547)
25. Lucas Cranach: Krisztus a keresztfán és a két lator (1509–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: sárkány, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 188, S 3416)
26. Lucas Cranach: Krisztus feltámadása (1500–1515; Lap a *Passió* ciklusból; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: sárkány és címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 190, S 3575)
27. Lucas Cranach: Szent Simon és Judai Szent Tadeus megkínzása (1509–1515; Ismeretlen könyv kétoldalas illusztrációja; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: címerek, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 191, S 3576)
28. Lucas Cranach: Szent Hieronymus (1509; önálló mű; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: címerek és táblácska sárkánnyal, 1509 LC, a hátlapon T.E.R. (valószínűleg nyomdajelzés); leltári szám: N 193, S 3578)
29. Lucas Cranach: Luther Márton arcképe (1546–1550; önálló mű; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: sárkány. Felirata: Warhafftige...im LXIII Jr.; leltári szám: N 181, S 3463)
30. Lucas Cranach: Férfi arckép (1540–1553; önálló mű; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés nélkül, a hátlapon nyomtatott német szöveg; leltári szám: N 182, S 3464)
31. Lucas Cranach: V. Károly arcképe (1540–1553; önálló mű; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: sárkány; leltári szám: N 183, S 3465)
32. Albrecht Dürer: A Lovag, a Halál és az Ördög (1513; önálló mű; rézmetszet, kitoldott papír; jelzés: rajztábla 1513-as évszámmal és AD monogrammal; leltári szám: F 98, M 74, S 3300)
33. Daniel Hopfer, Raphael Sanzio, Marcantonio/Marcantonius Raimondi után készített önálló másolat: Dávid és Góliát (1520–1550; önálló mű; utánnomás, 1585–1613; rézkarc, vízjegyes papír; jelzés: D.H; leltári szám: H 403, S 3331)

34. Daniel Hopfer: Mária Jézussal és Szent Annával (1520–1550, önálló mű; karc, rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: D H; leltári szám: N 401, S 3333)
35. Albrecht Dürer: Szent Mihály harca a sárkánnyal (1498; Az *Apokalipszis* ciklus 14. lapja, 1511. évi latin kiadás szöveg nélkül; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: A.; leltári szám: B 72, M 174, S 3266)
36. Albrecht Dürer: Szent Katalin mártíromsága (1496–1497; önálló mű, kiadva 1538-ig; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: AD; leltári szám: B 120, M 236, S 3252)
37. Albrecht Dürer: A nagy ágyú (1518; vasmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AD, 1518; leltári szám: B 99, M 96, S 3298)
38. Albrecht Dürer: A rinocérosz (1515; 1620. évi, hatodik kiadás; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: AD, 1515. Felirat: RHINOCERVS; leltári szám: B 136, M 273, S 3236)
39. Albrecht Dürer: Ausztria patrónusai (1510–1515; 1517 utáni második változat; fametszet, aláragasztott papír; jelzés nélkül; leltári szám: B 116, M 219, S 3208)
40. Albrecht Dürer: Szűz Mária eljegyzése (1500–1506; Lap a *Mária élete* sorozatból, latin nyelvű kiadás, 1511; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: rajztábla A betűvel, a hátlapon latin szöveg; leltári szám: B 82, M 194, S 3270)
41. Albrecht Dürer: Szent Joachim és Szent Anna az Aranykapu előtt (1504; Lap a *Mária élete* sorozatból, 1511–1600 utáni kiadás szöveg nélkül; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: rajztábla AD monogrammal; leltári szám: B 79, M 189, S 3203)
42. Albrecht Dürer: Lap a *Mária élete* sorozatból (1511–1600 utáni kiadás szöveg nélkül; fametszet, vízjegyes papír; jelzés: rajztábla AD monogrammal; leltári szám: B 79, M 189, S 3203)
43. Albrecht Dürer: Angyali üdvözlés (1503; Lap a *Mária élete* sorozatból, 1511 utáni kiadás szöveg nélkül; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: rajztábla AD monogrammal; leltári szám: B 83, M 195, S 3201)
44. Albrecht Dürer: A 12 éves Jézus a templomban (1500–1506; Lap a *Mária élete* sorozatból, 1540. évi kiadás szöveg nélkül; fametszet, vízjegyes papír; leltári szám: B 91, M 203, S 3202)
45. Albrecht Dürer: Herkules (1497–1499; önálló mű, 1506 utáni utánnyomás; fametszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AD. Szalagfelirat: Hercules; leltári szám: N 299, S 3228)
46. Albert Glockendon: Krisztus Kaiafás előtt (1500 körül; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AG; leltári szám: N 378, S 3413)
47. Albert Glockendon: Krisztus megostoroztatása (1500 körül; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AG; leltári szám: N 379, S 3322)
48. Albert Glockendon: Cyreneusi Simon (1500 körül; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AG; leltári szám: N 381, S 3339)
49. Albert Glockendon: Krisztus a keresztfán (1500 körül; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AG; leltári szám: N 382, S 3327)
50. Albert Glockendon: Krisztus sírjátétele (1500 körül; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: AG; leltári szám: N 383, S 3326)
51. Ludwig Krug: A Háromkirályok hódolata (1516; önálló mű; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: LK (korsó), az oszlopon 1516; leltári szám: N 45, S 3329)
52. Ludwig Krug: Vir dolorum (1500–1532; önálló mű; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: LK (korsó); leltári szám: N 447, S 3469)
53. Ludwig Krug: Vanitas (1500–1532; önálló mű; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: LK (korsó); leltári szám: N 446, S 3470)
54. Hans Leonhard Schäufler (?): Szent Lőrinc megkínzása (1510–1540; önálló mű; fametszet, vízjegyes papír; jelzés nélkül; leltári szám: N 501, S 3542)
55. Martin Schongauer: Krisztus Pilátus előtt (1450–1491; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: M S; leltári szám: N 505, S 3540)

56. Martin Schongauer: Krisztus a kereszten (1450–1491; Lap a *Passió* ciklusból; rézmetszet, vízjegy nélküli papír; jelzés: M S; leltári szám: N 503, S 3549)
57. Michael Wohlgemuth: Szent Sebestyén megkínztatása (1500–1530; önálló mű; rézmetszet, vízjegyes papír; jelzés: W; leltári szám: N 522, S 3562)
58. Martin Zatzinger: Szent Katalin mártírúma (1510 körül; önálló mű; rézmetszet, vízjegyes papír; jelzés: M Z; leltári szám: N 527, S 3552)

XII. melléklet

Drozsnyik István múzeumunknak ajándékozott kollekcója

1. Angyalszárnyak suhogása (2000; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.22.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 2000)
2. Júdás-né csókja (1999; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.23.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 99)
3. Kvázimódó és Eszmeralda (1999; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.24.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 99)
4. Mr. Chagall, no és én XI. (2001; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.25.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 01)
5. Chagall és én IV. (2001; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.26.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 2001)
6. Székhegedűs a háztetőn I. (2001; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.27.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 2001)
7. Mr. Chagall bal kézzel fest II. (2001; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.28.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 2001)
8. Mr. Chagall, no és én XIII. (2001; vegyes technika, papír; 1000 x 700 mm; leltári szám: 2004.29.1; jelzés jobbra lent: Drozsnyik István D I 01)
9. Székhölgy (2001; fa, pozdorja, gipsz, fém, galambtoll, színes ceruzák, festék; 128 cm; leltári szám: 2004.30.1; jelzés nélkül)
10. Dózsa György mementó (2000; fa, pozdorja, szeg, gyufa, festék; 133 cm; leltári szám: 2004.31.1; jelzés nélkül)

XIII. melléklet

Nyisztor János *Hibrid adathasábok* című kiállításának anyaga

1. UPLOADING TRUNK (FELTÖLTŐDŐ TÖRZS); I–XI.
2. reVERSE PRINT (FORDÍTOTT NYOMTATÁS); I–X.
3. PIK/X/KELY; I–VIII.
4. PIK/X/KELY
5. HYBRID DATA PRISMS (HIBRID ADATHASÁBOK); I–V.
6. SCRAPPED DENSITY (ELVETETT FAJSÚLY); I–VII.
7. by an only movement: icy cube in the green (egyetlen mozdulattal: jeges kocka a zöldben); I–III.
8. Egy sor...(a row); I–VII.
9. LEFT SIDE OBJECT (BAL OLDALI TÁRGY); I–VI.
10. UNCOVERED LINEARITY (KITAKART LINEARITÁS); I–II.
11. Cat/dev/zero > /dev/null/
12. Indirect* (indirekt mutatók)
13. VERTICAL RETRACE (FÜGGŐLEGES VISSZAFUTTATÁS)
14. TÖBB EGY SOR EGYBEN (ARROWS); I–IV.

XIV. melléklet

*A Karikatúrák a Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteményében
című kiállítás anyaga*⁸⁵

Grafikák:

1. Bér Dezső: Karikatúra (évszám nélkül; vegyes technika, papír; 257 x 195 mm; jelezve balra lent: Bér; leltári szám: 82.16.1)
2. Bér Dezső: Karikatúra (évszám nélkül; tus, papír; 257 x 195 mm; jelezve balra lent: Bér; leltári szám: 82.14.1)
3. Bér Dezső: Karikatúra (évszám nélkül; tus, papír; 257 x 195 mm; jelezve balra lent: Bér; leltári szám: 82.15.1)
4. Bognár Árpád: Gulliver (1974; vegyes technika, papír; 270 x 500 mm; jelezve jobbra lent: Bognár Árpád, 1974. július 21.; leltári szám: 83.57.1)
5. Bognár Árpád: Matróz (1974; vegyes technika, papír; 275 x 500 mm; jelezve jobbra lent: Bognár Árpád, 1974. március 17.; leltári szám: 83.58.1)
6. Bojtos Károly: Elvarázsolt kastély (évszám nélkül; rézkarc, papír; 207 x 159 mm; jelezve jobbra lent: Bojtos Károly; leltári szám: 82.15.1)
7. Fülöp Ilona: Csontbohóc (1980 körül; tus, papír; 160 x 100 mm; jelzés nélkül; leltári szám: 82.61.1)
8. Garay Ákos: Karámnál (évszám nélkül; tus, papír; 290 x 205 mm; jelezve jobbra lent: Garay; leltári szám: 82.20.1)
9. Garay Ákos: Éjszakai jelenet (évszám nélkül; tus, papír; 290 x 205 mm; jelezve jobbra lent: Garay; leltári szám: 82.21.1)
10. Garay Ákos: Torkoskodás (évszám nélkül; tus, papír; 290 x 205 mm; jelezve jobbra lent: Garay; leltári szám: 82.22.1)
11. Gácsi Mihály: Cégem reklámja (1970 körül; rézkarc, papír; 350 x 258 mm; jelezve jobbra lent: Gácsi Mihály; leltári szám: 74.29.1)
12. Gácsi Mihály: Szent Ferenc prédikál a madaraknak (1971; rézkarc, papír; 297 x 394 mm; jelezve jobbra lent: Gácsi M. 1971; leltári szám: 74.28.1)
13. Geiger Richárd: Karikatúra (évszám nélkül; tus, toll, papír; 245 x 177 mm; jelezve jobbra lent: Geiger R.; leltári szám: 82.19.1)
14. Homicskó Atanáz: Karikatúra (évszám nélkül; tus, toll, papír; 257 x 195 mm; jelezve jobbra lent: Homicskó; leltári szám: 82.17.1)
15. Homicskó Atanáz: Karikatúra (évszám nélkül; tus, toll, papír; 242 x 180 mm; jelezve jobbra lent: Homicskó; leltári szám: 82.18.1)
16. Jankó János: Értekezés a színpalak mögött (évszám nélkül; tus, toll, papír; 135 x 115 mm; jelezve balra lent: Jankó J.; leltári szám: 82.23.1)
17. Jankó János: Udvarlás (évszám nélkül; tus, toll, papír; 100 x 110 mm; jelzés nélkül; leltári szám: 82.25.1)
18. Jankó János: Vigasztalás (évszám nélkül; tus, toll, papír; 77 x 115 mm; jelzés nélkül; leltári szám: 82.24.1)

⁸⁵ A közölt műtárgylistában szereplő Mazán-lapokkal illusztrálta a Bárka című folyóirat a Gyulán megrendezett Irodalmi humorfesztiválon (Gyulai Várszínház, 2003. július 27.) felolvasott műveket közreadó lapszámát (2003/5).

19. Mazán László: Ródlí (1945; vegyes technika, papír; 267 x 431 mm; jelezve jobbra lent: Mazán L. 1945; leltári szám: 88.55.1)
20. Mazán László: Szabadság (évszám nélkül; vegyes technika, papír; 265 x 430 mm; jelzés nélkül; leltári szám: 88.52.1)
21. Mazán László: Hoki (1945; vegyes technika, papír; 266 x 430 mm; jelezve jobbra lent: Mazán L. 1945; leltári szám: 88.54.1)
22. Mazán László: Nem tudom mi az oka, tán a tavasz (1920; vegyes technika, papír; 295 x 424 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 920.; leltári szám: 88.50.1)
23. Mazán László: Disznótor (évszám nélkül; vegyes technika, papír; 304 x 430 mm; jelezve balra lent: Mazán L.; leltári szám: 88.53.1)
24. Mazán László: Vissza gonosz lelkek, tavaszig (1919; vegyes technika, papír; 220 x 300 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 919.; leltári szám: 69.10)
25. Mazán László: A napilapok nyomán (1920; vegyes technika, papír; 220 x 300 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 920.; leltári szám: 69.13)
26. Mazán László: Boldog húsvéti ünnepeket...! (1920; vegyes technika, papír; 220 x 300 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 920.; leltári szám: 69.14)
27. Mazán László: Boldog húsvéti ünnepeket...! Nem tudok én neked, csak virágot adni...! (1920; vegyes technika, papír; 300 x 220 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 920.; leltári szám: 69.15)
28. Mazán László: A nagy verseny (1919; vegyes technika, papír; 220 x 300 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 919.; leltári szám: 69.11)
29. Mazán László: Nőül veszek (1919; vegyes technika, papír; 220 x 300 mm; jelezve jobbra lent: Mazán 919.; leltári szám: 69.12)
30. Mazán László: A kartell (1932; vegyes technika, papír; 447 x 314 mm; jelezve jobbra lent: Mazán L. 1932; leltári szám: 88.51.1)

Festmények:

31. Mazán László: Kalapvásár (1941; tempera, vászon; 120,2 x 168,5 cm; jelezve jobbra lent: Mazán László 1941.; leltári szám: 88.48.1)
32. Mazán László: A vaskereszt története (1942; tempera, vászon; 118,5 x 200,3 cm; jelezve balra lent: Mazán László; leltári szám: 88.49.1)
33. Mazán László: Csabai parasztlak (1930 körül; tempera, vászon; 123 x 185 cm; jelezve jobbra lent: Mazán László; leltári szám: 69.9)

XV. melléklet

A Krizbai Sándor legújabb festményei című kiállítás anyaga

1. Formatanulmány (2004; olaj, vászon)
2. B. J. központ (2004; olaj, domborított vászon)⁸⁶
3. Szent Kristóf (2004; olaj, domborított vászon)
4. Kortársaim I-V. (2004; olaj, vászon)
5. Minden seb begyógyul egyszer (2004; olaj, vászon)

⁸⁶ A Munkácsy Mihály Múzeum a Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Szakmai Kollégiuma által megítélt pályázati támogatása segítségével megvásárolta Krizbai Sándor *B. J. központ* című művét. (Száma a gyarapodási naplóban: 3/2006.)

6. Halálperformansz (Ágoston Vilmos nekrológiájának címe nyomán) I–VI. (2004; olaj, vászon)
7. Apám emlékére (1987) (Ez a tétel eredetileg a XXXIII. Alföldi Tárlaton történő bemutatás céljával került be a múzeumba.)

XVI. melléklet

Orvos András életmű-kiállításának anyaga

1. Bioformák (1990; Papp László tulajdona)
2. Osztott felület (1976; Vác Város Polgármesteri Hivatala tulajdona)
3. Sziromlevelek (1984; Gergely Sándor tulajdona)
4. Plasztikus rózsza (évszám nélkül; Gergely Sándor tulajdona)
5. Sziromlevelek (1980; Gergely Sándor tulajdona)
6. Naprózsza (1972; Tragor Ignác Múzeum tulajdona / Vác)
7. Plasztikus virág (évszám nélkül; Lehotka Gábor tulajdona)
8. Sub rosa II. (1992; Ferjancsics László tulajdona)
9. Zsugorított rózsza (1973; Ferjancsics László tulajdona)
10. Plasztikus virág (évszám nélkül; Ferjancsics László tulajdona)
11. Rózsza (1971; ifj. Balogh András tulajdona)
12. Planéta virág (1972; Balogh András tulajdona)
13. Rózsza I. (1981; dr. Gömör Béla tulajdona)
14. Rózsza II. (1981; dr. Gömör Béla tulajdona)
15. Peach / Barack... (1994; dr. Gömör Béla tulajdona)
16. Bíbor örvény (1985; dr. Gömör Béla tulajdona)
17. Csillag virág (1980; dr. Gömör Béla tulajdona)
18. Horizontális virágrészlet (évszám nélkül; dr. Gömör Béla tulajdona)
19. Érintés (1975, dr. Gáspárdy Attila tulajdona)
20. Kezdet (1975; Tragor Ignác Múzeum tulajdona / Vác)
21. Horizontális virágrészlet (évszám nélkül)
22. Rózsza és környezete (1973)
23. Virág és környezete (1973)
24. Levél (1975)
25. Szimmetrikus virág (1975)
26. Pipacs és osztott pipacs (1974)
27. Redukció (2003)
28. Rózsza (2003)
29. Illumináció (2003)
30. Reflexió (2003)
31. Illuminált formák (2003)
32. Bioformák (2002)
33. Osztott sziromlevelek (1971)

XVII. melléklet

**A Válogatás a XXII. Miskolci Grafikai Biennále anyagából
című kiállítás anyaga**

1. Nagy Gábor György: Várva I–III. (2003–2004; számítógépes grafika, papír; 1200 x 800 mm/db)
2. Madácsy István: Velum III. (2004; szitanyomat, papír; 700 x 700 mm)
3. Madácsy István: Velum IV. (2004; szitanyomat, papír; 700 x 700 mm)
4. Kótai Tamás: Rózsaszín fal I–III. (2004; szitanyomat, papír; 600 x 1000 mm/db)
5. Gallusz Gyöngyi: VI. 23. 17.¹² (2003; szitanyomat, papír; 700 x 1000 mm)
6. Gallusz Gyöngyi: VI. 23. 17.⁴¹ (2003; szitanyomat, papír; 700 x 1000 mm)
7. Gallusz Gyöngyi: VI. 23. 18.⁰⁷ (2003; szitanyomat, papír; 700 x 1000 mm)
8. Nagy Csaba: Lezárt terek (2004; egyes technika, papír; 1490 x 1870 mm)
9. Olajos György: Transzparencia I–IV. (2004; szitanyomat, plexi; 545 x 490 mm/db)
10. Péli Mandula: Cím nélkül I. (2004; szitanyomat, vászon; 450 x 450 mm)
11. Péli Mandula: Cím nélkül II. (2004; szitanyomat, vászon; 450 x 450 mm)
12. Sóváradai Valéria: Tereptárgyak I–III. / Landmarks 1–3. (2003–2004; litográfia, papír; 400 x 400 mm/db)
13. Szij Kamilla: Cím nélkül I–III. (2003; hidegtű, papír; 700 x 700 mm/db)
14. Aknay János: Angyalkapu / Mester és Margarita (2004; szitanyomat, papír; 1200 x 750 mm)
15. Födő Gábor: Anyám már megint ismerkedik (2004; linóleummetszet, csiszolópapír, 1000 x 600 mm)
16. Födő Gábor: Apám is ismerkedik? (2004; linóleummetszet, csiszolópapír; 1000 x 600 mm)
17. Berentz Péter: Kompozíció I. (2004; szitanyomat, dombornyomás, papír; 600 x 600 mm)
18. Berentz Péter: Kompozíció III. (2004; szitanyomat, dombornyomás, papír; 600 x 600 mm)
19. Baranyay András: Két kéz (2003; litográfia, papír; 415 x 600 mm)
20. Berei Zoltán: Hol van Kenézlő (2004; linóleummetszet, papír; 700 x 500 mm)
21. Berei Zoltán: Hol van Texas (2004; linóleummetszet, papír; 700 x 500 mm)
22. Csontó Lajos: Irgalom (2004; szitanyomat, papír; 500 x 700 mm)
23. Csontó Lajos: Bizalom (2004; szitanyomat, papír; 500 x 700 mm)
24. Csontó Lajos: Uralom (2004; szitanyomat, papír; 500 x 700 mm)
25. Banga Ferenc: Esterházy Péter: Egy nő I. (2002; szitanyomat, papír; 700 x 1000 mm)
26. Banga Ferenc: Esterházy Péter: Egy nő III. (2002; szitanyomat, papír; 700 x 1000 mm)
27. Banga Ferenc: Parti Nagy Lajos: Kacat, Bajazzó (2002; digitális xerográfia, papír; művész-könyv; 110 x 3600 mm)
28. Gaál József: Herkentyük énekéhez / Pásztor Béla – Weöres Sándor: Holdaskönyv (2003; litográfia, papír; 250 x 190 mm)
29. Gaál József: Bolondok énekéhez / Pásztor Béla – Weöres Sándor: Holdaskönyv (2003; litográfia, papír; 250 x 190 mm)
30. Gaál József: Bohócok énekéhez / Pásztor Béla – Weöres Sándor: Holdaskönyv (2003; litográfia, papír; 250 x 190 mm)
31. Kéri Ádám: Por XI–XIII. (2004; számítógépes grafika, papír; 700 x 1000 mm)
32. König Róbert: Jörg Ratgeb a Neckar partján (2003; linóleummetszet, papír; 350 x 500 mm)
33. König Róbert: Jörg Ratgeb Pfalzheim piacán (2003; linóleummetszet, papír; 350 x 500 mm)
34. Orosz István: Hiány I. (2003; heliogravure, papír; 400 x 300 mm)
35. Orosz István: Hiány III. (2003; heliogravure, papír; 400 x 300 mm)
36. Martus Éva: Már a köntösömben vagyok... I. (2003; linóleummetszet, papír; 200 x 290 mm)
37. Martus Éva: Már a köntösömben vagyok... III. (2003; linóleummetszet, papír; 200 x 290 mm)

38. Für Emil: Éjjeli faun mobilphonnal (2004; litográfia, papír; 210 x 200 mm)
39. Für Emil: A befűvezett zsoké (2004; litográfia, papír; 210 x 270 mm)
40. Pál Csaba: Látótér I–III. / Area 1–3. (évszám nélkül; számítógépes grafika, papír; 600 x 400 mm/db)
41. Daradics Árpád: Szakrális / Vörös történetek (2003; számítógépes grafika, papír; 700 x 450 mm)
42. Pataki Tibor: Sorskönyvek (2003; szitanyomat, papír; 190 x 190 mm)
43. Orosz Csaba: Kis hidegtű-lapozó házi alkímistáknak (2004; hidegtű, inkjet, grafitfrottázs, papír; művészkönyv; 210 x 147 x 30 mm)
44. Rácmolnár Sándor: Guinness rekord mitológia No. 18. (2004; számítógépes grafika, papír; 1200 x 850 mm)
45. Részegh Botond: Kányádi Sándor: Halottak napja Bécsben (évszám nélkül; vegyes technika, merített papír; művészkönyv; 390 x 290 mm)
46. Szőcs Géza: Egy ismert katona emlékére (2003–2004; alukarcok, nyomódúc; művészkönyv; 500 x 400 mm)
47. Győrffy Sándor: Levél Anyeginnek I. (2004; számítógépes grafika, papír; 700 x 500 mm)
48. Hegedűs 2 László: Bartók (évszám nélkül; szitanyomat, számítógépes grafika, papír; művészkönyv; átmérő: 30 cm)